

**Büyük Zihinler:
Kâtip Çelebi**

Sayfa 10'da

**Ayın Konusu:
Çevre Kirliliği,
Etik Sorumluluk ve
Ahlâki Yükümlülükler
Bağlamında İnsanın
Doğayla İlişkisi**

Sayfa 7'de

**Ayın Mesleği:
Çevre Mühendisliği
ve Çevresel
Sürdürülebilirlik
Vizyonundaki Rolü**

Sayfa 12'de

**Bir İnsan, Bir Meslek,
Bir Başarı:
Prof. Dr.
Yasin Demirbaş'ın
Akademik Yolculuğu**

Sayfa 6'da

Değerli Kırıkkale Üniversitesi Ailemiz,

Kırıkkale Üniversitesi Mezunlar Dergisi'nin yeni sayısı ile sizlerle buluşmanın gururunu ve mutluluğunu yaşıyoruz. Üniversitemizin akademik başarılarını, kültürel birikimini ve toplumsal katkılarını her sayıda sizlerle paylaşmak, bizler için yalnızca bir görev değil; aynı zamanda kurumsal hafızayı canlı tutmanın da bir gereğidir.

Haziran ayı, hem çevresel farkındalığın artmasına vesile olan hem de bilimsel mirasımızın önemli bir temsilcisini andığımız anlamlı bir zaman dilimidir. Bu ay içerisinde kutlanan Dünya Çevre Günü, doğayla kurduğumuz ilişkiyi sorgulamaya ve daha sürdürülebilir bir yaşam biçimini benimsemeye çağırırken; Prof. Dr. Fuat Sezgin'in vefat yıl dönümü olan 30 Haziran tarihi ise bilim tarihine ve kültürel mirasımıza karşı taşıdığımız sorumluluğu bir kez daha bizlere hatırlatmaktadır.

Bu iki önemli gün bizlere ortak bir gerçeği göstermektedir. Bu gerçek, geleceği şekillendirebilmek için geçmişi doğru anlamak, bugünü ise bilinçle inşa etmektir.

Dünya Çevre Günü, sadece bir takvim etkinliği değil, tüm insanlık için bir uyanıştır. Bilimsel gelişmelerin toplumsal faydaya dönüşmesi, ancak doğayla uyum içinde bir yaşam anlayışıyla mümkündür. Kırıkkale Üniversitesi olarak çevresel sürdürülebilirliği, yalnızca kampüs ölçeğinde değil, toplumun her katmanına yansıtılacak bir sorumluluk olarak görmekteyiz. Bu doğrultuda yürüttüğümüz akademik çalışmalar, araştırma projeleri ve öğrenci odaklı faaliyetlerle çevre bilincinin gelişimine katkı sunmaya kararlılıkla devam etmekteyiz.

Öte yandan Haziran ayı, aynı zamanda ülkemizin yetiştirdiği en önemli bilim tarihçilerinden biri olan Prof. Dr. Fuat Sezgin'in anıldığı bir dönemdir. Prof. Dr. Fuat Sezgin, İslam medeniyetinin bilimsel birikimini evrensel düzeye taşıyan, geçmişin bilgeliğini geleceğe aktaran eşsiz bir entelektüeldi. Onun çabası, sadece bilimsel mirasımızı görünür kılmakla kalmamış; aynı zamanda bizlere, geçmişin unutulmaması gereken yönlerini nasıl anlamamız gerektiğini de göstermiştir. Fuat Sezgin'in hayatı disiplinin, azmin ve inancın bilimsel başarıya nasıl dönüştüğünün en güçlü kanıtıdır.

Değerli Mezunlarımız,

Sizler, bu ülkenin kültürel mirasını, bilimsel potansiyelini ve çevresel sorumluluğunu geleceğe taşıyan öncü bireyleriniz. Fuat Sezgin'in ilmî titizliği ve Dünya Çevre Günü'nün çağrısı, sizlerin bireysel ve toplumsal yaşamınıza rehberlik etmelidir. Gösterdiğiniz her başarı, Cumhuriyetimizin daha adil, daha bilinçli ve daha yaşanabilir bir geleceğe ilerlemesine katkı sunmaktadır. Sizlerle gurur duyuyoruz.

Kıymetli Öğrencilerimiz,

Eğitim yolculuğunuz sadece bilgi edinmekle sınırlı değildir. Sizlerden beklentimiz; çevreye duyarlı, kültürel mirasa saygılı, bilimsel sorumluluk taşıyan bireyler olarak yetişmenizdir. Doğaya karşı duyduğunuz saygı ve geçmişe yönelik farkındalığınız, sadece bireysel gelişiminizi değil, toplumsal dönüşümü de beraberinde getirecektir.

Değerli Akademik Kadromuz,

Sizler, bilimsel derinliğinizle yalnızca bugünü değil, geleceğin yönünü de belirleyen yol göstericilersiniz. Fuat Sezgin'in mirasını yaşatmak, sizlerin yürüttüğü araştırmalarda, derslerde ve ürettiği her akademik değerde karşılığını bulmaktadır. Çevresel sorunlara bilimsel çözüm üretme çabanız, toplumsal faydaya dönüştüğünde anlam kazanmakta, bu anlam da ülkemizin kalkınma sürecine katkı sağlamaktadır.

Değerli İdari Kadromuz,

Kurumsal yapımızın gelişiminde, sürdürülebilirlik ilkelerinin hayata geçirilmesinde ve akademik süreçlerin istikrarla yürütülmesinde verdiğiniz emek çok kıymetlidir. Her bir katkınız, Üniversitemizin çevresel duyarlılığa sahip, bilimsel geleneğe bağlı bir yapı olarak güçlenmesini sağlamaktadır.

Bu vesileyle ifade etmek isterim ki, geleceğin dünyası çevreye saygı duyan, geçmişin mirasını doğru anlayan ve bilimi rehber edinen bireylerin ellerinde yükselecektir. Bu değerlere sahip çıkmak, sadece akademik bir görev değil aynı zamanda bir insanlık sorumluluğudur.

Sağ olun, var olun.

Prof. Dr. Ersan ASLAN
Kırıkkale Üniversitesi Rektörü

Üniversitemiz

Kırıkkale Üniversitesi, 3 Temmuz 1992 tarihinde Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Mühendislik ve Veteriner fakülteleri; Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri enstitüleri ile Ankara Üniversitesinden devralınan Kırıkkale Meslek Yüksekokulunun dâhil edilmesiyle kurulmuştur. Bu güçlü başlangıç, zaman içinde birçok yeni birimin eklenmesiyle büyüyerek daha kapsamlı bir yapıya dönüşmüştür.

1994 yılında Keskin Meslek Yüksekokulu, 1995 yılında Tıp, Hukuk ve Eğitim fakülteleri; 1998 yılında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu; 2002 yılında Diş Hekimliği Fakültesi; 2005 yılında Güzel Sanatlar Fakültesi; 2006 yılında Hacılar Hüseyin Aytemiz Meslek Yüksekokulu; 2008 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi ile Delice Meslek Yüksekokulu ve sonraki yıllarda Adalet Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İslami İlimler Fakültesi ve Spor Bilimleri Fakültesi gibi birçok yeni akademik birim, Üniversitemizin bünyesine dâhil olmuştur. Bugün itibarıyla Kırıkkale Üniversitesi, 12 fakülte, 1 yüksekokul, 6 meslek yüksekokulu, 3 enstitü, 23 araştırma ve uygulama merkeziyle 33.236 öğrenciye eğitim ve araştırma hizmeti sunmaktadır.

Üniversitemizin ana yerleşkesi, Kırıkkale-Ankara Kara Yolu üzerinde stratejik bir konumda yer almakta ve akademik birimlerin büyük bir kısmına ev sahipliği yapmaktadır. Keskin, Delice ve Bahşılı ilçeleri ile Hacılar kasabasında yer alan meslek yüksekokulları da Üniversitemizin bölgesel etkisini artırmaktadır.

Sanayi ve teknoloji alanında ülkemizin öncü kurumlarından biri olma hedefiyle hareket eden Üniversitemiz ile KOBİ'leri; KOSGEB koordinasyonu ile bir araya getiren Teknoloji Merkezi (TEK-MER) kurulmuş olup sanayicilerimize hizmet sunmaktadır. Ayrıca, Savunma Sanayii Başkanlığı, TÜBİTAK, Gazi Üniversitesi, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası gibi önemli ortaklarla birlikte 2013 yılında hayata geçirdiği Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Üniversitemiz kampüsü içinde aktif olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Öğrenci ve akademik kadrosuyla uluslararası standartlarda bir eğitim anlayışını benimseyen Üniversitemiz, 2013 yılında akademik ve mesleki tanınırlığı destekleyen ve öğrencilerimize diplomalarının yanında verilen bir "Mükemmellik" belgesi olan "Diploma Eki Etiket" belgesini almıştır. Ayrıca, 2015 yılında TS EN ISO 9001:2008 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi, 2017 yılında TSE ISO 10002 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi Belgesi ve aynı yıl TS EN ISO 9001:2015 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi gibi önemli akreditasyon belgeleriyle kaliteye verdiği önemi taçlandırmıştır.

Gerçekleştirdiği çalışmalar ve akreditasyona verdiği önemle ulusal ve uluslararası alanda tanınırlığını ve saygınlığını artırmayı kendine ilke edinen Üniversitemiz, eğitim-öğretim ile araştırma-geliştirme ve akademik süreçleri iyileştirmeyi sağlayan akreditasyon sürecini tüm birimlerinde yürütmektedir. Bu çalışma ile akreditasyon belgeli fakülte, meslek yüksekokulu, bölüm ve ana bilim dalı sayısının artırılması hedeflenmektedir.

2024 yılında akredite olan ve akreditasyonu 2030 yılına kadar geçerli olan Tıp Fakültemizde, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Ana Bilim Dalı da 2028 yılına kadar beş yıl süreyle akredite edilmiştir. Kulak Burun Boğaz Ana Bilim Dalı, 2016 yılında aldığı ilk akreditasyon sonrası, 1 Eylül 2023 tarihi itibarıyla beş yıl geçerli olacak şekilde yeniden akredite edilmiştir. Akreditasyon başvurusunu tamamlayan Ortopedi ve Travmatoloji Ana Bilim Dalı, değerlendirme raporunu beklemektedir.

Hayallerin için
Doğru yerdesin...

www.kku.edu.tr

kirikkaleunv

Sağlık Bilimleri Fakültemiz Sağlık Yönetimi Bölümüne 20.03.2025 tarihinde Sağlık Bilimleri Eğitim Kurumları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (SABAK) tarafından 30.09.2027 tarihine kadar geçerli akreditasyon belgesi verilmiştir. 2025 yılında akreditasyon başvurusunda bulunan Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde ise, akreditasyon ziyareti beklenmektedir. Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı için akreditasyon belgesi ilk olarak 2022 yılında alınmış, 2024 yılında bir yıl süreyle yenilenmiştir. 2024 yılında akreditasyon başvurusunda bulunan ve değerlendirme ziyareti gerçekleşmiş olan Antrenörlük Eğitimi Bölümü bağlamında ise, sonuç beklenmektedir.

2024 yılında akredite olan Eğitim Fakültemiz, İlköğretim Matematik Öğretmenliği ve İlköğretim Sınıf Öğretmenliği bölümleri 3+2 yıl süreyle akredite olmuştur. İlk akreditasyon belgesini 2018 yılında alan Veteriner Fakültemizin belgesi 16 Şubat 2023 tarihinde yenilenmiştir. Fakültemiz, Sürüm 3.0 üzerinden yeni akreditasyon başvurusunda bulunacaktır. İslami İlimler Fakültemiz, 2022 yılında akreditasyon başvurusunda bulunmuş olup saha ziyaretini beklemektedir. Ayrıca meslek yüksekokullarımız da 2025 yılı Ocak ayı sonu itibarıyla akreditasyon başvurularını tamamlamışlardır.

2024 yılında Kurumsal Akreditasyon Programı (KAP) için başvuruda bulunan Üniversitemiz, Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından yürütülen 2024 Yılı Kurumsal Akreditasyon Programı çerçevesinde büyük bir başarıya imza attı. 21 Mart 2025 tarihinde düzenlenen kurul toplantısında, Üniversitemize 21 Mart 2027'ye kadar geçerli olacak 2 yıllık kurumsal akreditasyon verilmesi kararlaştırıldı.

Üniversitemiz dijitalleşme alanında da vizyonunu net şekilde ortaya koymuştur. Çağımızın gerçeği ve gerekliliği olan dijitalleşme, bilgiye hızlı ve etkili bir şekilde erişimi mümkün kılarak kurumların işleyişine hız kazandırırken, kaynakların daha verimli kullanımının yanı sıra zaman ve maliyet tasarrufu da sağlamaktadır. Bu kapsamda, Üniversitemiz dijital dönüşüme öncülük eden üniversitelerden biri olarak, dijital arşiv sistemine geçiş çalışmalarına hız vermiştir. Fiziksel arşivlerden dijital arşive geçiş süreci, yalnızca modernizasyon ve verimlilik anlamında değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik açısından da önemli kazanımlar sunacaktır. Üniversitemizin, bu dönüşüm sürecini uzun zaman önce öngörerek gerekli adımları atması ve bu alanda ciddi alt yapı yatırımları gerçekleştirmesi, bu dönüşüme verdiği önemin, ileri görüşlülüğünün ve yenilikçi yaklaşımının da bir göstergesidir.

Kırıkkale Üniversitesi, eğitimde öğrenci odaklı bir yaklaşımı benimsemektedir. Bu noktada öğrencilerimizin bireysel gelişim süreçleri ön planda tutulmaktadır. Amacımız, öğrencilerimizin sadece akademik bilgi ile donatılması değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim ve iş birliği gibi 21. yüzyıl becerilerini de kazanmalarını sağlamaktır. Bu vizyon doğrultusunda, ders içeriklerinden kampüs olanaklarına kadar her alanda öğrenci ihtiyaçları ve beklentileri göz önünde bulundurulmaktadır. Esnek öğrenme ortamları, yenilikçi eğitim yöntemleri ve güçlü bir akademik danışmanlık sistemi ile öğrencilerimizin bireysel hedeflerine ulaşmalarına destek olunmaktadır. Ayrıca, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerle öğrencilerimizin kişisel gelişimlerinin desteklenmesi ve çok yönlü bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir. Öğrenci merkezli eğitim anlayışımız, yalnızca bireysel başarıyı değil, aynı zamanda toplumsal faydayı artırmayı da amaçlamaktadır. Öğrencilerimizin küresel standartlarda yetkin bireyler olarak yetişmeleri için yenilikçi projeler ve uluslararası iş birlikleri ile eğitim programlarımız sürekli geliştirilmektedir.

“Geçmişten Geleceğe Güçlü Adımlar” sloganıyla, hem bölgesinde hem de ulusal düzeyde saygın bir eğitim merkezi olmaya devam eden Kırıkkale Üniversitesi, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, uluslararasılaşma ve topluma katkı misyonuyla Yakın Geleceğin Büyük Türkiye’si’ne değer katmak için çalışmalarını var gücüyle sürdürmektedir.

**KIRIKKALE
ÜNİVERSİTESİ**

Rektörümüzden Mesaj	2
Üniversitemiz	3
Bir İnsan, Bir Meslek, Bir Başarı: Prof. Dr. Yasin Demirbaş'ın Akademik Yolculuğu.....	6
Ayın Konusu: Çevre Kirliliği, Etik Sorumluluk ve Ahlâki Yükümlülükler Bağlamında İnsanın Doğayla İlişkisi.....	7
Büyük Zihinler: Kâtip Çelebi.....	10
Ayın Mesleği: Çevre Mühendisliği ve Çevresel Sürdürülebilirlik Vizyonundaki Rolü.....	12
Kampüsten Haberler.....	14
Kampüsten Kareler	18
Kariyer Noktası	20
Eğitimler	21
Basından Yansımalar	23

Prof. Dr. Yasin Demirbaş'ın Akademik Yolculuğu

Kırıkkale'de doğan Prof. Dr. Yasin DEMİRBAŞ ilk, ortaokul ve lise öğrenimini Kırıkkale'de tamamlamıştır. Çocukluk yıllarından itibaren hentbol, basketbol, taekwondo, boks ve futbol gibi çeşitli spor alanlarında eğitim almıştır. ortaokul ve lise eğitimi sırasında Fen Bilimleri ve özellikle Biyoloji derslerinde başarıları öğretmenleri tarafından fark edilmiş ve bu alanda üniversite eğitimi almaya yönlendirilmiştir. On yedi yaşında başladığı Niğde Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünden 2001 yılında mezun olmuştur. Lisans eğitimi boyunca İngilizce seviyesini artırmak için Ankara Üniversitesi TÖMER'de yaz kurslarına devam etmiştir. Hayalindeki araştırma görevliliği kadrosu için 2001 yılı Eylül ayında Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünde yüksek lisansa başlamıştır. Yüksek lisans sırasında Kırıkkale Üniversitesinde çeşitli bölüm ve programlarda Biyoloji dersleri vermiştir. Aynı bölümde Aralık 2003 tarihinde asistanlık sınavını kazanarak araştırma görevlisi kadrosunda Kırıkkale Üniversitesi Biyoloji Bölümüne atanmıştır.

Bir sonraki yıl yüksek lisans programını tamamlayarak Eylül 2004 tarihinde aynı bölümde doktora programına başlamıştır. 2010 yılında doktorasını tamamlayarak doktora derecesi almıştır. Dr. Araştırma Görevlisi ünvanı aldıktan sonra hayalindeki yurtdışı araştırmaları için ilk fırsatını 2012 yılında Avusturya-Viyana Veterinerlik Üniversitesi, Yaban Hayatı Ekolojisi Araştırma Enstitüsü (FIWI) Genetik Bölümünde elde ederek burada Dr. Franz Suchentrunk danışmanlığında DNA analizleri üzerine doktora sonrası araştırmalar yapmıştır.

Yurda döndükten sonra Türkiye'de çeşitli kurum ve kuruluşlarda moleküler genetik eğitimleri almaya başlamıştır. Kısa süre içerisinde kendi alanında yüksek etki değerine sahip uluslararası dergilerde yayınlar yapmıştır. Bu dönemde uluslararası "World Lagomorph Society" ve "Wildlife and Game Management Scientific Society (GAMEST)" üyelikleri yanında ENETWILD (EFSA, European Food Safety Authority) Türkiye temsilciliğini yürütmeye başlamıştır. Uzmanlık alanında Amerika Birleşik Devletleri ile çeşitli Avrupa ülkelerinde gerçekleştirilen seçkin konferans ve sempozyumlara davetli olarak katılan Demirbaş, bu süreçte yayımladığı bilimsel çalışmalarıyla 2017 yılında ÜAK tarafından verilen Doçentlik ünvanını almış ve Kırıkkale Üniversitesi Biyoloji Bölümünde Doçent Doktor olmuştur. Kısa süre içerisinde bölüm başkan yardımcılığını üstlenmiş ve bu görevini başarıyla yürütmüştür. Biyoloji Öğrenci Topluluğu'nu kurarak öğrencilerine ders dışında çeşitli araştırma becerileri kazanmalarını ve sosyalleşmelerini sağlamıştır. 2020'de Avusturya-Viyana Veterinerlik Üniversitesi, Yaban Hayatı Ekolojisi Araştırma Enstitüsü (FIWI) Genetik Bölümünde misafir araştırmacı olarak biyoistatistik alanında modelleme araştırmasına katılmıştır. 2023 yılında Profesör olmuştur.

2025'de Türkiye yürütücüsü olduğu uluslararası ortak proje kapsamında Polonya Gdansk Üniversitesi Biyoloji Fakültesinde Prof. Dr. Malgorzata Pilot'ın araştırma grubu içerisinde yer alarak Türkiye karnivorları üzerine ilk genomik çalışmaları gerçekleştirmiştir. Ayrıca Viyana Yaban Hayatı Araştırma Enstitüsündeki çeşitli projelerde çalışmalarına devam etmekte olup, TÜBİTAK 1071 Sırbistan-Türkiye İkili İş Birliği Projesi'nin de yürütücülüğünü yapmaktadır. Genomiks alanında çalışmalarına devam etmekte ve Kırıkkale Üniversitesinde çeşitli kurullarda Yönetim Kurulu Üyeliği yapmaktadır. Lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yapmaktan keyif aldığı biyoloji öğretme alışkanlığına devam etmektedir. Spor yapmayı, müzik dinlemeyi ve yeni yerler keşfetme ve gezmeyi sevmektedir. Kırıkkale'de yaşamaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

YAYINLAR

2020-2025 yılları arasında yapmış oldu bazı akademik çalışmalar ve yayınlar şunlardır;

1. Y. Demirbaş, A. Alsaç, F. Knauer, M. Stefanovic, F. Suchentrunk. "Information theoretical modeling of epigenetic dental character variation in hares (*Lepus europaeus*) from Türkiye: microphylogeographic or climatic effects?". *Mammal Research*.
2. Y. Demirbaş, H. Soysal, A.Özkan Koca, M. Stefanovic, F. Suchentrunk. "Mitochondrial Phylogeography of Wild Boars, *Sus scrofa*, from Asia Minor: Endemic Lineages, Natural Immigration, Historical Anthropogenic Translocations, and Introgression of Domestic Pigs?" *Animals*. (Accepted)
3. Y. Demirbaş, A. Özkan Koca, M. Stefanovic, S. Smith, F. Suchentrunk. "Disentangling population genetic and climatic effects on skull size and shape of brown hares, *Lepus europaeus* (Lagomorpha: Leporidae), from Türkiye". *Zoologischer Anzeiger*. 307: 18-27.
4. D. Şentürk, Y. Demirbaş, A. Özkan Koca, H. Soysal. "Genetic Diversity of Bezoar (*Capra aegagrus*) Populations with Different Phenotypic Characteristics in Karaman Province, Türkiye, Using Partial D-Loop Sequence of Mitochondrial DNA". *Acta Zoologica Bulgarica*. 75 (1): 13-22.
5. M. Stefanovic, M. Djan, N. Velickovic, Y. Demirbaş, L. Paule, C.I. Gedon, A. Posautz, C. Belglböck, A. Kübber-Hells, F. Suchentrunk. "Purifying selection shaping the evolution of the Toll-like receptor 2 TIR domain in brown hares (*Lepus europaeus*) from Europe and the Middle East". *Molecular Biology Reports*. 47 (4): 2975–2984.
6. S.Ü. Can, Y. Demirbaş, N. Erduran, D. Bekovic. The European Hare (*Lepus europaeus*) as a Biomonitor of Selected Heavy Metal Pollution in The Marmara Region, Türkiye. *Contemporary Agriculture*, Vol. 74, No. 1-2
7. Y. Demirbaş, M. Stefanovic, A.Ö. Koca, F. Suchentrunk. "Brown hares from Turkish Thrace and northwest Anatolia: testing for gene exchange during the Last Glacial Maximum". *International Symposium on Animal Science, ISAS 2023, 18-20 September 2023, Novi Sad-Serbia*. (Sözlü Sunum).
8. Y. Demirbaş, Y. Şahin. "Kırıkkale-2053 Arama Konferansı Kitabı: içinde Çevre ve İklim". 2022. Büyük Anadolu Medya Grup Yayınevi, Ankara.
9. Hakemlik: *Biological Journal of Linnean Society*
10. Hakemlik: *Contemporary Agriculture*
11. Hakemlik: *Environmental Monitoring and Assessment*
12. Hakemlik: *Folia Biologica (Kraków)*

Çevre Kirliliği, Etik Sorumluluk ve Ahlâki Yükümlülükler Bağlamında İnsanın Doğayla İlişkisi

Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından “İnsanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam.” şeklinde tanımlanan çevre, Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise “Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam; dünya, muhit, bir şeyin yakını, dolayı veya etraf” şeklinde açıklanmıştır.

Çevre, yalnızca soluduğumuz hava ya da üzerinde yürüdüğümüz toprak olarak basite indirgenemeyecek kadar karmaşık ve bütüncül bir sistemdir. Canlıların varoluşunu ve etkileşimini şekillendiren kimyasal, fiziksel ve biyolojik bileşenlerin tamamı çevre içinde değerlendirilir. Bu, hem doğanın kendi başına sunduklarını hem de insan elinin değdiği her şeyi kapsayan, birbiriyle iç içe geçmiş karmaşık bir yapı ağıdır. Hava, su, toprak ve gezegenimizdeki tüm canlılar gibi doğal unsurlar, çevrenin temelini oluşturur. Ancak, medeniyetin gelişimiyle birlikte, binalar, yollar ve endüstriyel ürünler gibi insan yapımı unsurlar da bu sisteme dâhil olmuştur. Bu iki boyut, birbiriyle sürekli bir etkileşim ve hatta çoğu zaman çekişme halindedir.

İnsan açısından çevre, sadece yaşadığı mekânsal alanla sınırlı kalmaz. Toplumun kültürel yapısı, geleneksel değerleri ve sosyal ilişkileri de çevresel unsurlar arasında yer alır. Bu soyut nitelikli faktörler, bireyin davranış biçimlerini ve dünya görüşünü derinden etkiler. İnsan faaliyetleri ile doğa arasında kurulan etkileşim, çoğu zaman çevre üzerinde belirgin etkiler yaratır. Endüstriyel gelişim sonucu oluşan hava ve su kirliliği, iklimdeki dengesizlikler ve ormanların yok edilmesi, insan kaynaklı çevresel bozulmalara örnektir. Doğal ve yapay unsurlar arasındaki bu güçlü bağlantı, insan eylemlerinin çevre üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Ormanların yok edilmesi, kirlilik ve iklim değişikliği gibi durumlar doğal dengenin nasıl bozulduğunu açıkça göstermektedir. Aynı zamanda çevrenin de insan yaşamı üzerinde belirleyici etkileri vardır. Doğal kaynaklar, özellikle su ve enerji, yaşamın sürdürülebilirliği açısından hayati öneme sahip iki önemli kaynaktır. Bir coğrafyanın iklimi ve doğal koşulları da, o bölgede yaşayan toplumların kültürel yapısını ve ekonomik faaliyetlerini büyük ölçüde şekillendirmektedir.

Çevrenin Temel Yapısı ve Bileşenleri

Çevre, birbirine bağlı fiziksel ve biyolojik unsurlardan meydana gelen dinamik ve çok

katmanlı bir sistemdir. Bu bileşenler, doğal dengeyi sürdürmenin ve yaşamın devamını sağlamanın temelini oluşturur.

Dünyayı çevreleyen ve çeşitli gazlardan oluşan atmosfer, canlı yaşamının sürdürülebilmesi için vazgeçilmez bir yapıdır. İçerdiği oksijen ve gazlar ile hem hayatın devamlılığı hem de güneşin zararlı ışınlarının filtrelenmesinde önemlidir. Atmosferin bileşimi; iklim yapısını, hava hareketlerini ve dolayısıyla yeryüzündeki ekosistemlerin işleyişini belirleyen başlıca faktörlerdendir.

Çevredeki su varlığı; okyanuslardan tatlı su kaynaklarına, akarsulardan yeraltı sularına kadar geniş bir dağılım gösterir. Su, biyolojik işlevlerin sürdürülmesinden ekonomik faaliyetlerin devamına kadar pek çok alanda kritik öneme sahiptir. Özellikle tatlı su kaynakları; içme suyu, tarım, hijyen gibi

yaşamsal gereksinimlerin karşılanmasında temel rol oynamaktadır.

Yeryüzü şekilleri; kara yüzeyleri, dağlar, vadiler, düzlükler ve benzeri jeomorfolojik unsurların birleşiminden oluşur. Bu alanlar, hem doğal yaşamı barındırır hem de insan faaliyetlerine zemin hazırlar. Toprak ise sadece bitkilerin yetişme ortamı değil, aynı zamanda organik madde, mikroorganizma ve besin döngülerinin merkezi olan biyolojik bir kaynaktır. Sağlıklı bir toprak yapısı, ekolojik denge ve üretkenlik açısından hayati bir faktördür.

İklim, bir bölgedeki uzun dönemli hava örüntülerini tanımlarken; hava durumu, kısa vadeli atmosferik koşulları yansıtır. Bu unsurlar, yaşam alanlarını doğrudan etkileyerek hangi türlerin o bölgede var olabileceğini belirler. Küresel iklim değişikliği ise ekosistemlerin yapısını ve biyolojik çeşitliliği tehdit eden başlıca

çevresel sorunlardan biridir.

Bitkiler, fotosentez yoluyla atmosfere oksijen kazandırır ve ekosistemlerin üretici tabakasını oluştururlar. Farklı iklim koşullarında çeşitlenen bitki örtüsü; ormanlardan tundralara, çöllerden sulak alanlara kadar geniş bir aralıkta yaşam alanı sunarlar. Bu biyolojik çeşitlilik, çevre dengesi ve çevresel direncin yapı taşlarını da oluşturmaktadır.

Hayvanlar, besin ağının farklı kademelerinde yer alarak ekosistemlerin işleyişine katkı sağlar. Kimisi polinasyon yoluyla bitki çoğalmasına aracılık ederken, kimisi ekolojik dengeyi av-avcı ilişkisi üzerinden sürdürmektedir. Türler arasındaki bu etkileşim ağı, doğal düzenin devamlılığı açısından vazgeçilmezdir.

Çıplak gözle görülemeyen canlılar olan bakteriler, mantarlar ve diğer mikroorganizmalar, doğadaki madde döngülerinin görünmeyen mimarlarıdır. Organik atıkların ayrıştırılmasında ve yeniden kullanılabilir hale getirilmesinde, toprağın besin içeriğinin zenginleştirilmesinde ve başta karbon ile azot olmak üzere element döngülerinin sürekliliğinde büyük öneme sahiptirler.

İnsan, akıl ve çevreyi biçimlendirme kapasitesiyle diğer tüm canlılardan ayrılmaktadır. Tarım, sanayileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmeler yoluyla doğal yapılar üzerinde büyük çapta değişiklikler meydana getirir. Bu müdahaleler, yalnızca mevcut çevre koşullarını değil, gelecekteki ekolojik dengeyi de şekillendirme potansiyeline sahiptir.

Sessiz Tehdit

Çevre kirliliği, insan sağlığını, doğal ekosistemleri ve küresel ekonomik istikrarı tehdit eden kapsamlı ve çok boyutlu bir sorundur. Bu terim, insan faaliyetleri sonucu ortaya çıkan zararlı maddelerin doğaya karışması ve bu durumun çevresel denge üzerinde kalıcı zararlar yaratması anlamına gelir. Sanayileşmenin hız kazanması, şehirleşmenin yaygınlaşması ve dünya nüfusunun artmasıyla birlikte kirlilik oranları ciddi boyutlara ulaşmış, bu durum küresel ölçekte alarm verici bir hal almıştır.

Kirliliğin başlıca türleri; hava, su ve toprak kirliliği ile sınırlı kalmayıp, gürültü, ışık, termal, radyasyon ve deniz kirliliği gibi alanlarda da kendini göstermektedir. Bu çeşitlilik, çevreye olan tahribatın ne denli geniş kapsamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu kirleticiler, maruz kalma süresi, yoğunlukları ve türlerine göre farklı hastalık risklerini de beraberinde getirir. Solunum yolu rahatsızlıkları, kalp-damar hastalıkları, endokrin bozukluklar, sinir sistemi sorunları,

diyabet ve kanser gibi pek çok hastalık çevre kirliliğiyle doğrudan ilişkilidir. Dünya Sağlık Örgütüne göre, bu “sessiz tehdit”, her yıl yaklaşık yedi milyon erken ölüme neden olmaktadır.

Bu sorunun üstesinden gelmek için bireysel, toplumsal ve yönetsel düzeyde etkili önlemler alınması kaçınılmazdır. Daha temiz teknolojilere geçiş, yenilenebilir enerji kaynaklarının benimsenmesi, sürdürülebilir üretim-tüketim pratiklerinin teşviki, etkili atık yönetimi sistemlerinin kurulması ve ulusal ile uluslararası çevre mevzuatlarının titizlikle uygulanması bu sürecin temel yapı taşlarını oluşturur. 2022 Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) raporunda, küresel sera gazı emisyonlarının ısınmayı 1,5 °C ile sınırlama senaryolarının benimsenmesiyle 2025’ten önce zirveye ulaşacağı ve 2030 yılına kadar %43 oranında azaltılması gerektiği belirtilmiştir. Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Küresel Değerlendirme Raporu (IPBES), türlerin yok olma oranlarının hızlandığını ve değerlendirmelere göre bir milyon türün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde, Dünya Bankasına göre hava kirliliği, sağlık için önde gelen çevresel bir risk olarak görülmüştür. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP); iklim değişikliği, biyolojik çeşitliliğin kaybı ve kirliliği insanlığın karşı karşıya olduğu üçlü gezegen krizi olarak tanımlamıştır.

Çevre kirliliği küresel düzeyde sosyoekonomik istikrarı ve güvenliği de tehdit eden kapsamlı bir sorundur. Bu sorun, dünyanın her yerinde etkisini gösterse de, ülkelerin ekonomik gücü ve uyum sağlama kapasitesi doğrultusunda farklı şiddetlerde yaşanmaktadır. Gelişmiş ülkeler, teknolojik altyapıları ve kaynakları sayesinde değişen koşullara daha hızlı adapte olabilirken, gelişmekte olan ve düşük gelirli ülkeler bu süreçte çok daha savunmasız kalmaktadır.

Bu durumdan en ağır şekilde etkilenen kesimler ise toplumların hâlihazırda marjinalleştirilmiş gruplarıdır. Yoksullar, kadınlar, çocuklar, yerli topluluklar, etnik ve dini azınlıklar ile engelli bireyler; kaynaklara erişimlerinin sınırlı olması nedeniyle iklim kaynaklı felaketlerden daha fazla zarar görmektedir. Bu durum, çevresel adaletsizliğin derinleştiğinin de somut bir göstergesidir.

Dünyada hâlâ her dokuz kişiden biri açlıkla mücadele ederken, gıda üretiminin yaklaşık %30 ila %40’ı israf edilmektedir. Bu çarpıcı çelişki, yalnızca kaynakların adil dağıtımını konusundaki küresel başarısızlığı değil, aynı zamanda iklim değişikliğinin ve diğer çevresel sorunların da etik boyutunu gözler önüne sermektedir. Günümüzde çevresel sorunların büyüklüğü, yalnızca ekolojik dengenin korunmasını değil, aynı zamanda toplumsal adaletin sağlanmasını da zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek, çevre politikalarının sosyal eşitlik ilkeleriyle birlikte ele alınmasını gerektirir. Artık bu yaklaşım bir seçenek değil; içinde yaşadığımız çağın dayattığı kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Günümüzde insanlık, daha önce hiç karşılaşmadığı kadar kapsamlı ve çok yönlü çevresel tehditlerle yüz yüzedir. Bu tehditler, yalnızca doğayı değil,

insan uygarlığının sürdürülebilirliğini de doğrudan riske atmaktadır.

Yaşadığımız çağ, bilim insanları tarafından altıncı kitlesel yok oluş dönemi olarak tanımlanmakta; dünya üzerindeki tür çeşitliliği, endişe verici bir hızla azalmakta ve ekosistemlerin dengesi ciddi şekilde bozulmaktadır. Bu biyolojik çeşitlilik kaybı, doğal yaşam alanlarının tahribatı, aşırı avlanma, kirlilik ve istilacı türlerin yayılması gibi insan kaynaklı etkenlerin birleşimiyle hız kazanmıştır.

Aynı zamanda, insan faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı salınımları iklim sisteminde geri döndürülemez değişimlere yol açmakta, bu durum aşırı hava olayları, deniz seviyesindeki yükselme, kuraklıklar ve küresel ısınma gibi etkilerle kendini göstermektedir. Antropojenik (insan kökenli) iklim değişikliği artık bilimsel bir gerçekliktir ve dünya genelinde sosyo-ekonomik yapıları da derinden etkilemektedir.

Ancak karşı karşıya olduğumuz kriz yalnızca türlerin yok oluşu ya da iklimin değişimiyle sınırlı değildir. Toprağın verimsizleşmesi, tatlı su kaynaklarının tükenmesi, okyanusların asidifikasyonu ve kentsel ekosistemlerin bozulması gibi birçok çevresel sorun eş zamanlı olarak derinleşmektedir.

Bu çok katmanlı krizler, doğa ile insan arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Artık yalnızca çevreyi korumak değil, varlığımızı sürdürebilmek için doğayla daha dengeli, saygılı ve sürdürülebilir bir etkileşim kurmak zorunlu hale gelmiştir.

Çevre Etiğinin Anlamı ve Önemi

Çevre etiği, insan ile doğa arasındaki ilişkinin ahlâki boyutunu ele alan felsefi bir disiplindir. Bu alan, insanların çevre üzerindeki etkilerini sorgularken, doğaya karşı nasıl bir tutum geliştirmeleri gerektiğine dair ahlâki ilkeleri belirlemeye çalışır. Temel amacı, çevresel değerleri göz önünde bulundurarak insan davranışlarını etik bir çerçevede yönlendirmek ve doğanın korunmasını sağlamaktır.

Bu disiplin, çevresel sorunların giderek artmasıyla birlikte daha dikkat çekici hale gelmiştir. Ormanların yok edilmesi, atmosferin kirlenmesi, canlı türlerinin yok oluşu ve iklimsel bozulmalar gibi sorunlar doğaya yalnızca bir kaynak gözüyle bakılmasının sakıncalarını açıkça ortaya koymaktadır. Böylece doğayla kurulan ilişkinin yeniden değerlendirilmesi fikri doğurmuş ve çevre etiği tartışmaları gündeme taşınmıştır.

Çevre etiği yalnızca soyut, felsefi bir tartışma değildir; aynı zamanda bireylerin, kurumların ve toplumların çevresel sorumluluk bilinci geliştirmesini teşvik eden bir rehber niteliği taşımaktadır. Doğaya zarar vermekten kaçınmak, doğal kaynakları bilinçli kullanmak ve ekosistemlerin sürekliliğini gözetmek bu anlayışın temel ilkeleri arasındadır.

Bu bağlamda çevre etiği insanların yaşamlarını sürdürürken doğayla dengeli ve saygılı bir ilişki kurmalarını sağlamaya yönelik yol gösterici niteliktedir. Sadece bugünü değil, gelecek kuşakların da yaşam haklarını gözetken bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım doğrultusunda geliştirilecek etik değerler ve uygulamalar,

sürdürülebilir bir gelecek için toplumsal dönüşümün anahtarı haline getirilmelidir.

Çevre Ahlâkının Felsefi Gelişimi

Çevre ahlâkı, ahlâk felsefesinin çağdaş ve giderek önem kazanan alt dallarından biridir. Bu alan, küresel çevre sorunlarının gün yüzüne çıkması ve insanlığın bu sorunlara çözüm arayışı bağlamında gelişmiştir. Diğer etik anlayışlarda olduğu gibi pratik ahlâk yaklaşımlarına benzer şekilde, çevre ahlâkı da doğrudan yaşanan krizlerden doğmuş ve insan-doğa ilişkisini sorgulayan bir etik çerçeve sunmuştur. Ancak bu etik anlayışın akademik düzlemde tartışılması, diğer etik alanlara kıyasla oldukça yenidir.

Çevre sorunlarının artan boyutu karşısında çevre sorunlarına yönelim ve çevre ile ahlâk arasındaki ilişki sistematik biçimde ele alınmaya başlanmıştır. Felsefi yaklaşımlar sayesinde çevresel meseleler yalnızca teknik veya politik bir sorun olmaktan çıkıp, değer temelli ve ahlâki bir bağlamda değerlendirilir hale gelmiştir.

Çevre ahlâkı günümüzde yalnızca doğa koruma refleksiyle sınırlı kalmayan, doğaya yönelik insan tutumlarını kökten sorgulayan ve ahlâki bir duyarlılık inşa etmeyi amaçlayan güçlü bir etik yaklaşım haline gelmelidir.

Modern dünyanın karşı karşıya kaldığı çevresel sorunlar, yalnızca bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kaçınılmaz sonuçları olarak değerlendirilemeyecek kadar çok katmanlı ve derindir. Bu bağlamda, özellikle Sanayi Devrimi sonrasında ivme kazanan çevresel bozulmalar, sadece fiziksel kirlilik biçiminde değil, aynı zamanda insanın doğayla olan ilişkisini yeniden düşünmeyi gerektiren ahlâki bir kriz şeklinde de kendini göstermektedir.

Hava, su ve toprak kirliliği; ekosistemlerin tahribatı; biyolojik çeşitlilik kaybı; iklim değişikliği; nükleer felaketler ve elektronik atıkların artışı gibi çevresel tehditler, günümüzde sadece ekolojik değil, aynı zamanda etik birer meseledir. Bu sorunlar karşısında geliştirilecek çözüm önerilerinin yalnızca teknik önlemlerle sınırlı kalması, insanın doğayla kurduğu ilişkinin içerdiği değerleri göz ardı etmek anlamına gelir. Bu nedenle çevre politikaları, bilimsel ve teknolojik stratejilerle birlikte, güçlü bir ahlâki ve etik temele de dayanmalıdır. Doğaya yönelik

her müdahale, insan-doğa ilişkisine dair bir değer yargısını ve ahlâki duruşu da yansıtmaktadır. Çevre etiği, bu noktada devreye girerek insan eylemlerinin doğa üzerindeki etkilerini sorgulayan ve insan-merkezli yaklaşımları eleştiriye tabi tutan bir felsefi disiplindir. Doğanın yalnızca ekonomik bir kaynak olarak değil, kendi içsel değeriyle de tanınması gerektiğini savunan çevre etiği, çevreye yönelik davranışların etik ilkelere uygun biçimde yeniden yapılandırılmasını önerir. Bu bağlamda insanın yalnızca kendi türüne değil, tüm canlılara ve doğal sistemlere karşı sorumlu olduğu anlayışı benimsenmelidir.

Ahlâki yükümlülük, burada yalnızca bireysel düzeyde değil, kolektif ve kurumsal düzeyde de değerlendirilmelidir. Hükümetlerin çevresel düzenlemeleri etkili biçimde uygulamaları, şirketlerin çevre dostu üretim ve tüketim modellerini benimsemeleri ve bireylerin yaşam tarzlarını sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda dönüştürmeleri bu sorumluluğun birer tezahürüdür. Ayrıca çevresel adalet kavramı, etik yaklaşımın ayrılmaz bir parçası olarak öne çıkmaktadır. En çok kirletenin en az bedel ödediği; en az katkıda bulunanın ise en ağır sonuçlara maruz kaldığı bir dünyada, çevresel eşitsizlikler sadece ekolojik değil, aynı zamanda ahlâki bir sorundur. Özellikle yoksul toplumlar, kadınlar, çocuklar ve dezavantajlı gruplar, çevre kirliliğinin sonuçlarından orantısız şekilde etkilenmekte, bu da çevre sorunlarını etik ve toplumsal adalet perspektifinden değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır.

Çevre etiği, farklı felsefi yaklaşımlar aracılığıyla doğa ile insan arasındaki ilişkinin nasıl kurulması gerektiğine dair çeşitli perspektifler sunar:

İnsan Merkezli (Antroposentrik) Yaklaşım

Antroposentrik çevre etiği, doğaya yönelik ahlâki yükümlülüğün yalnızca insan refahı bağlamında değerlendirilebileceğini savunur. Bu yaklaşımda doğa, insanların ihtiyaçlarını karşılayan bir araç olarak görülür. Bu nedenle çevre kirliliği ancak insan sağlığına, yaşam kalitesine ya da ekonomik sürdürülebilirliğe zarar verdiği ölçüde etik bir sorun teşkil eder. Dolayısıyla bu perspektif, doğayı araçsallaştıran bir değer çerçevesine sahiptir.

Acı Merkezli Etik Yaklaşımı

Bu yaklaşımda, acı çekme yeteneğini etik bir ölçüt olarak kabul edilir. İnsan dışı canlıların da acı çekebilen varlıklar olduğu gerçeğinden hareketle, çevre kirliliğinin hayvanlar üzerindeki etkileri de etik değerlendirmeye tâbi tutulmalıdır. Bu bakış açısı, çevre kirliliğini yalnızca insan merkezli değil, aynı zamanda canlı merkezli bir sorun olarak da kavramlaştırır.

Canlı Merkezci (Biyosentrik) Yaklaşım

Biyosentrik yaklaşım, yalnızca acı çekme yeteneği olan varlıkların değil, tüm canlıların içsel bir değere sahip olduğunu savunur. Bu görüşe göre, doğadaki her canlı, bitkiler dâhil olmak üzere, etik olarak korunması gereken bir varlıktır. Bu bağlamda çevre kirliliği yalnızca insanlara ya

da hayvanlara değil, tüm canlılığa zarar verdiği ölçüde ahlâki bir problem oluşturur. Bu yaklaşım, ekolojik eşitliği merkeze alır.

Çevre Merkezci (Ekosentrik) Yaklaşım

Ekosentrik çevre etiği, bireysel canlılardan ziyade ekosistemlerin bütünlüğünü esas alır. Bu yaklaşıma göre, doğanın kendisi canlı ya da cansız tüm varlıklarıyla birlikte korunması gereken bir değere sahiptir. Ekosistemlerin dengesini bozan her tür faaliyet, örneğin hava ve su kirliliği, ormansızlaşma, iklim değişikliği ahlâki olarak sorgulanmalıdır. Bu yaklaşım, doğaya içsel bir değer atfeder ve insanı bu bütünün yalnızca bir parçası olarak konumlandırır.

Gelecekçi (Fütüristik) Yaklaşım

Gelecekçi yaklaşım, çevre etiğini yalnızca bugünün sorunlarıyla sınırlı görmeyip, gelecekteki kuşaklara karşı da ahlâki sorumluluklarımız olduğunu savunur. Bu çerçevede çevre kirliliği ve doğal kaynakların tükenmesi gibi sorunlar, yalnızca mevcut toplumların değil, henüz doğmamış insanların haklarını da ihlal etmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilirlik ilkesi, etik bir yükümlülük hâline gelir.

Tüm bu bilgilerden hareketle çevre sorunlarının çözümünde yalnızca teknolojik yenilikler ve politik düzenlemeler yeterli değildir. En az bunlar kadar önemli olan, bireylerin, kurumların ve devletlerin etik sorumluluk bilinciyle hareket etmesidir. Ahlâki yükümlülük; doğaya karşı duyulan saygı, zarar vermeme ilkesi ve

sürdürülebilirlik kaygısıyla şekillenmelidir.

Modern toplumlarda çevre politikalarının sosyal adalet ilkeleriyle birlikte ele alınması da büyük önem taşır. Zira çevre kirliliğinin etkileri toplumun tüm kesimlerini eşit şekilde etkilememektedir. Özellikle düşük gelirli topluluklar, çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve etnik azınlıklar bu etkilerden orantısız şekilde zarar görmektedir. Bu nedenle çevresel adalet, çevre etiği ile sosyal etiğin kesişiminde ele alınması gereken bir sorumluluktur.

İnsan-doğa ilişkisini yalnızca fayda-zarar çerçevesinde değil, değer, sorumluluk ve hak kavramları üzerinden yeniden düşünmek

gereklidir. Çevre etiği bu bağlamda, insanlığın doğayla olan ilişkisini ahlâki temeller üzerinde yeniden inşa etmeye yönelik önemli bir çabadır. Aksi hâlde, çevre kirliliği yalnızca doğal yaşamı tehdit eden bir kriz değil, aynı zamanda insanlığın etik sorumluluk sınavında başarısız olduğunun bir göstergesi olmaya devam edecektir.

Kaynaklar:

Sultan Ayoub Meo MBBS, FRCP, 2024 , Sayfalar 1-27 Environmental pollution: The dark clouds hovering over our future, Environmental Pollution and Type 2 Diabetes Mellitus Dergisi içinde.

Osarodion Ogiemwonyi, Muhammad Tahir Jan, The correlative influence of consumer ethical beliefs, environmental ethics, and moral obligation on green consumption behavior, Resources, Conservation & Recycling Advances Dergisi içinde. Cilt 19, Kasım 2023, 1-12

Nicola Banwell , Nadjia Eggert, Rethinking ecoanxiety through environmental moral distress: an ethics reflection, The Journal of Climate Change and Health, Volume 15, January–February 2024, 1-6

Junaid Aftab , Nabila Abid , Huma Sarwar , Monica Veneziani, Environmental ethics, green innovation, and sustainable performance: Exploring the role of environmental leadership and environmental strategy, Journal of Cleaner Production, Volume 378, 10 December 2022

1. <https://www.suratam.com/cevre-etigi-nedir/#:~:text=%C3%87evre%20eti%C4%9Fi%2C%20insan%20eylemlerinin%20do%C4%9Fa,ilkeler%20do%C4%9Frultusunda%20insan%20davran%C4%B1%C5%9F-lar%C4%B1n%C4%B1%20y%C3%B6nlendirmektir.>
2. <https://al-mizan.uskudar.edu.tr/cevre-ahlaki-nedir>
3. <https://escarus.com/cevre-etigi-doganin-korunmasinda-ahlaki-yaklasimlar/>
4. https://www2.diyane.gov.tr/DiniYay%C4%B1nlarGenelMudurlugu/DergiDokumanlar/Aylik/2018/subat_aylik.pdf
5. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/649683>
6. <https://www.ide.org.tr/TR/listmenu/donemdevleri20222023/detail/dusunce-1-2-3?id=37985>
7. <https://www.i-sem.info/PastConferences/ISEM2014/ISEM2014/papers/B1-ISEM2014ID103.pdf>
8. <https://www.ekolojika.com/cevre-problemlerinin-ahlak-felsefesi-ile-iliskilendirilmesi/>
9. https://www.ankara.bel.tr/files/7414/3695/0096/1-cevrebilgisi-16_SAYFA.pdf
10. <https://usak.csb.gov.tr/cevre-nedir-i-1670>
11. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/bolu/icerikler/cevre-20180222082618.pdf>
12. <https://akademicevre.com/cevre-koruma/>

Kâtip Çelebi

Kâtip Çelebi ya da Hacı Halife; tarih, coğrafya, bibliyografya ve biyografi alanlarında çalışmalar yapmış önemli bir Türk bilim insanı ve aydınıdır.

Kâtip Çelebi, Osmanlı devrinin duraklama yıllarına rastlayan XVII. Yüzyılın başlarında, 1609 yılında İstanbul ili Fatih ilçesinde doğmuştur. Kâtip Çelebi'nin asıl adı Mustafa'dır. Babasının adı ise Abdullah'tır. Babası, Osmanlı devlet ve siyaset adamlarının yetiştirildiği Enderun kurumunda eğitim görmüş olan bir silahtardır. Kâtip Çelebi'nin asıl adı Mustafa bin Abdullah'tır. Ordu kâtipliğinde bulunduğu için ulema ve halk arasında Kâtip Çelebi, Divan-ı Hümayun'da ise Hacı Halife lakabı ile tanınmıştır. Devlet dairesindeki kâtiplik görevinden dolayı "Kâtip Çelebi", hacca gittiği için de "Hacı Halife" (kalfa) isimleri kendisine verilmiştir. Doğuda Hacı Halife, Batıda ise Hacı Kalfa olarak bilinmektedir.

Kâtip Çelebi beş, altı yaşlarında iken babasının özel olarak tuttuğu İsmâ Halîfe el-Kırîmî'den ilk dinî derslerini almaya başlamış ve Kur'an okumayı öğrenmiştir. Kur'an'ı kısmen de ezberlemiştir. Bunun dışında İlyas Hoca'dan Arapça dersleri, Böğrü Ahmed Çelebi'den ise hat dersleri almıştır. Ön dört yaşına bastığında 1623 yılında babası oğlunu kendi yanına almıştır. Böylece, Kâtip Çelebi Divan Kalemlerinden Anadolu Muhasebesi Kalemine stajyer olmuş ve burada hesap kaidelerini, "erkam" ve "siyakat" yazısını öğrenmiştir.

1624 te Abaza Paşa İsyanı'nın bastırıldığı, Tercan Seferi'ne ve 1626 yılında ise Bağdat Seferi'ne katılmıştır. Ağustos 1626 yılında Musul'da babasını, bir ay sonra da Nusaybin'de amcasını kaybetmiştir. Diyarbakır'a

giderek burada bir süre kalmıştır. Süvari Mukabelesi Kalemî'ne tayin edilmiştir. 1627'de İstanbul'a gelerek Kadızade Mehmet Efendi'nin Fatih Camii'ndeki derslerine katılmıştır. 1628'de Erzurum kuşatmasında bulunmuş ve ardından İstanbul'a dönerek Kadızade'den ders almaya devam etmiştir. 1633'te ordunun Halep'te konaklamasını fırsat bilerek hacca gitmiştir. 1634-1635 yılında IV. Murad'ın Revan Seferine katılmıştır. On yıllık sefer hayatından sonra, kendi deyimiyle artık "küçük cihattan büyük cihada", yani askerle yapılan savaştan cehaletle yapılan savaşa dönmüş ve kendisi için asıl ilim hayatı bundan sonra başlamıştır.

Kâtip Çelebi, İstanbul'a gelirken Halep'teki sahaflardan incelediği kitapların adlarını kaydetmiş ve İstanbul'a geldiğinde kendisine miras yoluyla kalan paranın çoğunu kitaplara harcamıştır. 1638 de Fâtih ve Sultan Selim Camileri arasında bulunan evine yerleşmiş ve evlenmiştir. Gelecek on yılda farklı hocalardan dersler almış, bilimsel araştırmalar yapmış, değerli eserler yazmış ve birçok öğrenciye ders vermiştir. Bu on yıl içinde birçok arayla Kadızâde Mehmet Efendi'nin derslerine de devam etmiş, Kâtip Çelebi, A'rec Mustafa Efendi, Kürt Abdullah Efendi, Keçi Mehmet Efendi, Vaiz Veli Efendi ve Molla Veliyyüddin'den de ders alarak çok yönlü olarak kendini yetiştiren bir bilim ve fikir adamı olmuştur. Okumaya düşkün olan Kâtip Çelebi; özellikle tarih, biyografi ve coğrafya eserlerini okumaya özen göstermiş, Türkçe, Arapça ve Latince yazılı eserleri okumuş, Latince'den Türkçeye çeviriler de yapmıştır.

1645 Girit seferi münasebetiyle harita yapımıyla da ilgilenmiştir. Girit Seferi vesilesiyle

le denizler ve haritalar üzerine araştırmalar yapan Çelebi, devlet dairesinde rütbe yükseltme isteğinin reddedilmesi nedeniyle üç sene memuriyetten uzak kalmıştır. Bu süre zarfında okumaya ve yazmaya ağırlık vermiştir. Bir ara rahatsızlığı sebebiyle ile tıp ilmiyle de ilgilenmiştir. Hastalığına tıp, havas, esma ve dua kitapları okuyarak maddi manevi çareler aramış, bu arada hesap, hendese (geometri), astronomi da okumuştur. Ali Kuşçu'nun ünlü matematik eseri "Muhammediye"yi okumuş, Yıldız haritalarından takvim bilgisini öğrenmiştir. Yazdığı "Takvimü't-Tevarih" isimli eseri dönemin şeyhülislamı Abdürrahim Efendi tarafından Sadrazam Koca Mehmet Paşa'ya takdim edilmiş ve bunun üzerine kendisi memuriyet görevine ikinci halife olarak geri dönmüştür.

Hayatını ancak geçimini sağlayacak kadar bir paraya kanaat ederek geçiren Çelebi, son yıllarını birçok eser telif ederek ve Şeyh Mehmet İhlâsî'nin yardımıyla bazı eserleri Latince'den tercümeler yaparak Türkçeye çevirerek geçirmiş; ömrü öğrenmek, okumak, yazmak ve öğrendiklerini öğretmekle geçmiştir. 6 Ekim 1657 yılında sabahleyin kahvesini içerken fenalık hissetmiş ve genç yaşta vefat etmiştir. İstanbul'da Zeyrek Camii civarındaki kabristanda yatmaktadır.

Kâtip Çelebi, tarih, coğrafya, biyografi, bibliyografi, otobiyografi, tasavvuf, terbiye, tıp, etnoloji, şeriat, ahlak gibi birçok konuda telif ve ansiklopedik eserler meydana getiren bir yazar; siyasi, dini ve toplumsal meseleleri ele aldığı eserlerle de önemli bir düşünce adamı olarak karşımıza çıkmıştır.

Devlet yönetimine dair görüşlerini de açıkça dile getirmekten çekinmeyen Kâtip Çelebi, bir ilim ve düşünce adamı kimliğiyle devlet yönetimine de dikkat çekmiştir. Tespit ettiği eksiklikleri ve yanlışları büyük bir özenle yazılı hale getirmiş, eleştirilerinin yanı sıra ayrıntılı çözüm önerilerini de sunmuştur. Devlete özel olarak odaklandığı tek yapıtı Düsturü'l-Amel olsa da, kaleme aldığı diğer eserlerde de yönetim sistemine dair çeşitli yorumlarına rastlamak mümkündür. Kâtip Çelebi, önemli eseri Mizanü'l-Hak fi İhtiyari'l-Ahak'ın "öğütler" bölümünde, yönetime dair değerli tavsiyelerde bulunmuştur. Özellikle padişahlara seslenirken, onların farzları ve vacipleri yerine getirmesinin şart olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda, padişahların İslam inançlarını anlayabilecek düzeyde din ve ilim konularında donanımlı olmaları gerektiğini belirtmiştir. Padişahlar için "ilm-i hal" olarak tanımladığı üç önemli alanı özellikle ön plana çıkarır ki bunlar "hazine, asker ve halkla ilişkiler" olarak sıralanmıştır. Çelebi bu alanlardaki bilgilerin

padişahlar için elzem olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, hükümdarların tarih okuyarak geçmiş dönemlerin tecrübelerinden ders çıkarmaları gerektiğini savunmuştur. Kâtip Çelebi'nin bir diğer önemli öğüdü ise, hükümdarların halkın örf ve adetlerini öğrenmeleri üzerinedir. Bu bilgiyle donanmış olarak, kanunları uygularken duruma göre bazen yumuşak, bazen de sert yöntemler kullanmaları gerektiğini tavsiye etmiştir.

Eserleri ve Önemi

Osmanlı İmparatorluğu'nun yetiştirdiği en önemli düşünce ve ilim adamlarından biri olan Kâtip Çelebi'nin hayatı, derinlemesine incelenmeye değerdir. O, yazdığı eserlerle yalnızca İslam dünyasında değil, Batı'da da geniş çapta tanınan bir isim haline gelmiştir.

Kâtip Çelebi, dünyada yankı uyandıran çok sayıda telif ve çeviri esere imza atmıştır. Bu eserlerin başında, özellikle tarih, coğrafya ve bibliyografya alanındaki çalışmaları gelir. Bunun yanı sıra, dönemin medreselerinin hem din bilimleri hem de pozitif bilimler alanındaki mevcut durumunu gözler önüne seren ve bu konularda ciddi eleştiriler sunan yapıtları da mevcuttur.

Kâtip Çelebi'nin tarih alanındaki ilk eseri, 1642'de bitirdiği Arapça Fezleke'dir (tam adıyla Fezleketi Akvâlü'l-Ahyâr fi İlmi't-Tarih ve'l-Ahbar). Bu dört bölümlük kitapta, önce tarihin anlamı, konusu ve faydaları açıklanmıştır. Ardından, bu alandaki temel eserlerin bir bibliyografyası sunulmuştur. Son olarak, klasik İslam tarih yazımına uygun bir şekilde, dünyanın yaratılışından 1639 yılına kadar kurulan devletler ve yaşanan önemli olaylar kısaca listelenmiştir.

Türkçe Fezleke: Arapça Fezleke'nin devamı niteliğinde olan bu eser, 1591-1654 yılları arasındaki Osmanlı olaylarını anlatan bir tarih niteliğinde eserdir.

Kâtip Çelebi'nin en bilinen eserlerinden biri olan Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr, Osmanlı denizcilik tarihini kuruluşundan 1656 yılına kadar detaylı bir şekilde ele almaktadır. Eserde, aynı zamanda Osmanlı donanmasının, tersanelerinin ve bahriye örgütünün nasıl işlediği de açıklanmıştır. Takvîmü't-Tevârîh: Bu yapıt, Hz. Âdem'den 1648 yılına kadar meydana gelen tarihsel olayların kronolojik bir dökümü niteliğindedir.

Kanunnâme: Bazı teşrifât kaidelerinin toplandığı bir eserdir ancak günümüze ulaşamamıştır.

Tarih-i Frengi Tercümesi, Johan Carion'un Chronik adlı eserinden Mehmet İhlâsî ile birlikte yapıtları bir çeviridir.

Tarih-i Kostantaniyye ve Kayasire (Revna-ku's-saltana): Bir çeviri eseri olan bu kitap, 1579 yılına kadar Doğu'da (şarkta) cereyan eden olayları konu edinmiştir.

İrşadü'l-Hıyâfâ ila Tarihi'l-yunun ve'r-Rûm ve'n-Nasârâ, İslâm tarihlerindeki Avrupa hakkındaki eksik ve yanlış bilgileri düzeltmek için nakil yoluyla yazılmış bir eserdir.

Süllemü'l-vusûl ilâ tabakati'l-fühûl, Alfabetik sıraya göre hazırlanmış Arapça bir tabakat kitabı olup iki ana bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde kendi adlarıyla meşhur olmuş kişiler, ikinci bölümde nesep, künye ve lakaplarıyla bilinen şahıslar yer alır.

Cihannüma, Kâtip Çelebi'nin coğrafya alanında ilk önemli eseridir. Bu kitapta yeryüzündeki kıtalar, farklı ülkeler ve onların coğrafi durumları ele alınmıştır. Eserde; toprak, hava, su, nehirler, göller, denizler, dağlar, ovalar ve bitki örtüsü gibi fiziki coğrafya unsurları ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir. Kâtip Çelebi, coğrafi bilgilerin yanı sıra, ilgili bölgelerin yönetim şekilleri, ticaret faaliyetleri, sanatları, dinî ve ilmî yaşamları hakkında da bilgiler sunmuştur. Ne yazık ki, Kâtip Çelebi'nin genç yaşta vefat etmesi nedeniyle bu değerli eser yarım kalmıştır. Eser, 1732 yılında İbrahim Müteferrika tarafından, Ebu Bekir b. Berham Ed-Dimeşki'nin de katkılarıyla tamamlanmıştır. Kâtip Çelebi, Cihannüma ile coğrafya bilimine önemli bir yenilik getirmiştir. Eserde İslam ve Batı coğrafya geleneklerini başarılı bir şekilde birleştirmesi, ona hem Doğu'da hem de Batı'da büyük bir ün kazandırmıştır.

Levâmiu'n-nur fi zulmeti Atlası Minor, Mercator ve Hondios'un Atlas minor'undan Mehmet İhlâsî ile birlikte yapılmış, şerhli, izahlı bir çeviridir.

el-İlhâmü'l-mukaddes min feyzi'l-akdes, Müellifin astronomiyle meşgul olduğu sıralarda zihnini kuralayan bazı meselelere cevap arayan ilmî bir risâledir.

Keşfü'z-Zünûn 'an Esâmii'l-Kütübi ve'l-Fünûn, Kâtip Çelebi'nin bibliyografya alanındaki en meşhur eseridir. Yirmi yıl gibi uzun bir sürede Arapça olarak kaleme alınan bu eser, ansiklopedik bir nitelik taşımaktadır. Kâtip Çelebi, bu yapıtında kütüphanelerde ve sahalarda rastladığı 14.500 civarında eseri alfabe sırasına göre incelemiştir. Kitapların dili, yazım tarihi, yazarı ve yazarın diğer eserleri gibi konularda detaylı bilgiler sunulmuştur. Bu eser sadece Arapça değil, Türkçe ve Farsça kitaplara da yer vermiştir. Ayrıca 10.000'e yakın yazarın adının geçtiği ve üç yüzü aşkın bilim dalı hakkında bilgi verildiği kapsamlı bir kaynak olma özelliğine sahiptir.

Diğer önemli eserleri ise şunlardır; Tuhfetü'l-ahyâr fi'l-hikem ve'l-emsâl ve'l-eş'âr, Dürer-i Mün-tesire ve Gurer-i Mün-teşire, Düstûrû'l-amel li-islâhi'l-halel, Recmü'r-mercîm bi's-sîn ve'c-cîm, Beyzâvî Tefsirinin Şerhi, Hüsnü'l-hidâye, Câmi'u'l-mütûn min celle'l-fünûn, Mizanü'l-hakk fi ihtiyari'l-ahakk

Kâtip Çelebi, Avrupa'da çok iyi tanınmış ve bir kısım eserleri Latince başta olmak üzere bazı Avrupa dillerine de çevrilmiştir. Kâtip Çelebi'nin beş eseri Avrupa matbaalarında basılmış veya Batı dillerine çevrilmiştir. Bu beş eser ise Düstûru'l-Amel fi Islahı'l-Halel, Takvîmü't-Tevârîh,

Tuhfetü'l-Kibâr fi Esfâri'l-Bihâr, Cihannümâ Ve Keşfü'z-Zünûn an Esâmii'l-Kütüb ve'l-Fünûn olarak sıralanabilir.

Kâtip Çelebi, Osmanlı İmparatorluğu'nun fikrî gelişiminde müstesna bir yer edinmiş, bilimsel derinliğini devlet ve toplum meselelerine yöneltmekten çekinmemiş bir düşünürdür. Onun eserleri, yalnızca İslam coğrafyasıyla sınırlı kalmayıp, Batı dünyasında da takdir görmüş, çok yönlü entelektüel kişiliğini gözler önüne sermiştir. Yirmiyi aşkın telif ve çeviri eseriyle literatüre önemli katkılar sunan Çelebi'nin özellikle tarih, coğrafya ve bibliyografya alanındaki çalışmaları çığır açıcı niteliktedir. Dönemin medrese eğitim sistemindeki aksaklıkları, hem dinî hem de pozitif bilimler açısından cesurca eleştirmesi, onun aydın kimliğinin bir yansımasıdır.

Kâtip Çelebi, siyasi düşüncelerini açıkça ifade etmekten kaçınmamış, özellikle eksik veya hatalı gördüğü hususları ciddiyetle ele almıştır. Tenkitleriyle yetinmeyip, detaylı çözüm önerileri sunması, onun pratik zekâsını ortaya koyar. Devlet idaresine dair kaleme aldığı tek müstakil eseri olan Düstürü'l-Amel, onun yönetim felsefesini somutlaştırmış olsa da, diğer eserlerinde de siyasi sistem üzerine yorumlarına rastlamak mümkündür.

Mizanü'l-Hak fi İhtiyari'l-Ahak adlı yapıtının "öğütler" bölümünde, padişahların yükümlülüklerini ve sahip olması gereken nitelikleri detaylandırır. Hükümdarların dinî vecibelerini eksiksiz yerine getirmeleri, İslam inançları ve ilim konularında yeterli bilgiye sahip olmaları gerektiğini vurgular. Özellikle hazine yönetimi, askerî organizasyon ve halkla ilişkiler gibi "ilm-i hal" olarak tanımladığı konuların, bir padişah için olmazsa olmaz bilgiler olduğunu belirtir. Geçmişin tecrübelerinden faydalanmaları adına tarih okumalarını tavsiye eder ve halkın örf ve adetlerini öğrenerek, kanunları duruma göre yumuşak veya sert yöntemlerle uygulama esnekliğini göstermelerini öğütler.

Kâtip Çelebi, ilmin toplumsal yaşamın sürdürülebilirliği için vazgeçilmez olduğunu ısrarla vurgular. Ona göre, din ile günlük hayat arasında dengeli ve sağlam bir ilişki kurmanın tek yolu ilimdir.

Kaynaklar:

1. <https://celebi.ikcu.edu.tr/S/21066/katip-celebi>
2. <https://islamansiklopedisi.org.tr/katib-celebi>
3. <https://yakegm.ktb.gov.tr/TR-12569/katip-celebi-nin-bilinen-tum-eserleri.html>
4. Cumbur, M. (1958), *Kâtip Çelebi Hayatı Ve Eserleri, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt:7, Sayı: 1-2, 1-6*
5. Çap S. (2021), *Hadis İlimleri Ve Literatürünün Batıda Tanınmasında Kâtip Çelebi Ve Keşfü'z-zunûn'un Rolü, İslam Medeniyetinin Keşfi Kâtip Çelebi'yi Anlamak, (Ed. Korkmaz S. vd.). Hiper-yayın, İstanbul 666-705*
6. Deri, M. (2023), *Kâtip Çelebi: Doğu ve Batı'yı İlimde Birleştiren Bir Dehâ, Çekmece Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 22, 54-57*
7. Leontiç M. (2013), *Batı Dünyasına Pencere Açan Kâtip Çelebi" Nin Makedonya İçin Önemi Ve Değeri, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, 183-192*

Derleyen: Öğr. Gör. Yusuf Karadere

Çevre Mühendisliği ve Çevresel Sürdürülebilirlik Vizyonundaki Rolü

Çevre mühendisliği, biyolojik yaşamın sürdürülebilirliğini ve insan sağlığını tehdit eden çevresel sorunlara bilimsel ve teknolojik çözümler sunan bir mühendislik dalıdır. Bu disiplin, doğal sistemlerin korunması, kirliliğin önlenmesi ve kaynak yönetimi gibi alanlarda önemli faaliyetler gösterir. Çevre mühendisliği, doğa bilimleri (fizik, kimya, biyoloji, ekoloji, jeoloji, hidroloji, çevre bilimi vb.) ve mühendislik bilimlerinin (inşaat, makine, elektrik vb.) entegrasyonu ile şekillenir. Bu multidisipliner yaklaşım, karmaşık çevresel problemlerin analizini ve çözümünü mümkün kılar. Temel amacı, insan faaliyetlerinin çevresel etkilerini minimize ederek ekosistemlerin dengesini korumak ve geliştirmektir.

Çevre mühendisleri, mezuniyet sonrası “Çevre Mühendisi” ünvanını alarak, çevresel süreçlerin planlanması, tasarımı, uygulanması ve denetlenmesinde kritik bir rol üstlenirler. Bu profesyoneller, üretim ve tüketim faaliyetlerinin çevreye olan potansiyel zararlarını öngörerek, insan refahını ve doğal dengeyi tehdit etmeyecek sürdürülebilir stratejiler geliştirirler. Atık yönetimi, su ve atık su arıtımı, hava kalitesi kontrolü, toprak kirliliği rehabilitasyonu ve yenilenebilir enerji kaynaklarının entegrasyonu gibi geniş bir yelpazede görev alırlar.

Çevre mühendisliği, kimya, biyoloji, ekoloji, jeoloji, hidrolik, hidroloji, mikrobiyoloji, matematik ve fizik gibi temel bilim dallarından beslenerek güçlü bir teorik altyapıya sahiptir. Bu bilimlerin prensipleri, çevresel sistemlerin anlaşılması ve mühendislik çözümlerinin geliştirilmesinde temel teşkil eder. Bu sayede, çevre mühendisleri, bilimsel verilere dayalı kararlar alarak çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunurlar.

Çevre Mühendisliği Eğitimi Süreci

Çevre Mühendisliği Bölümü, Türkiye’deki üniversitelerin Mühendislik Fakülteleri bünyesinde sunulan, dört yıllık bir lisans programıdır. Bu bölüm, öğrencilerini sayısal puan türü ile kabul etmektedir.

Lisans programı, öğrencilere kapsamlı bir çevre mühendisliği formasyonu kazandırmayı hedefler. Bu kapsamda, temel mühendislik prensipleri, çevre bilimleri, su ve atık yönetimi, hava kirliliği kontrolü, toprak koruma, çevresel analiz teknikleri ve sürdürülebilir kalkınma gibi kritik konular ele alınır. Teorik eğitimin yanı sıra, programın önemli bir parçası olarak laboratuvar çalışmaları, saha uygulamaları ve endüstri stajları da öğrencilerin pratik becerilerini geliştirmesine olanak tanımaktadır.

Bu alan, öğrencilere günümüzün en kritik

meselelerinden biri olan çevresel sorunları anlama, analiz etme ve çözme yetkinlikleri kazandırır. Lisans eğitimini başarıyla tamamlayan bireyler, çevre koruma, su ve atık yönetimi, kirlilik kontrolü ve çevresel etki değerlendirmesi gibi hayati alanlarda görev alabilecek gerekli bilgi ve becerilerle donatılırlar.

Çevre Mühendisliği alanında yüksek lisans eğitimi almak isteyen öğrencilerin program süresi, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bu faktörler arasında programın içeriği, derslerin kapsamı, tez veya proje gereklilikleri gibi unsurlar yer almaktadır.

Bu alandaki mezunlar, bilgi birikimlerini

daha da derinleştirmek ve uzmanlaşmak amacıyla yüksek lisans veya doktora programlarına devam ederek araştırmacı kimlikleri ile akademik kariyerlerine yönelme fırsatına sahiptirler. Bu sayede, hem teorik bilgilerini pekiştirebilir hem de yeni çözümler geliştirmeye yönelik bilimsel çalışmalara katkıda bulunabilirler.

Eğitim İçerikleri

Çevre mühendisi olmayı hedefleyen öğrenciler, bu bölümü tercih ettiklerinde oldukça geniş ve disiplinler arası bir ders programıyla karşılaşır. Bu dersler, mühendislik bilimlerinin temel prensipleriyle, çevre bilimlerinin özgün konularını bir araya getirerek öğrencilere kapsamlı bir formasyon kazandırır. Öğrenciler temel bilimlerden mühendisliğe uzanan bir yelpazede, kimya, fizik, olasılık, matematik ve istatistik gibi temel derslerin yanı sıra çevre mühendisliğine giriş, çevresel kimya, mikroorganizmaların çevre üzerindeki etkileri, ekosistem analizi gibi alanlarda da eğitim alırlar. Ayrıca,

statik ve mukavemet, akışkanlar mekaniği, termodinamik, kimyasal süreçler, hidroloji, katı atık sistemleri yönetimi, çevresel modelleme teknikleri, su arıtma tesisi tasarımı gibi uygulamalı mühendislik dersleri de müfredatlarının önemli parçaları arasında yer almaktadır.

Bir Çevre Mühendisi Ne İş Yapar?

Çevre mühendisliği eğitimi almış bireyler, ekosistemlerin korunması ve yaşam kalitesinin artırılması adına çeşitli alanlarda görev alır. Bu bölümden mezun olan kişiler, doğal kaynakların bilinçli kullanımı ve çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması konularında yetkinlik kazanmış mühendislerdir. Eğitim süreçleri boyunca; hava, su ve toprak kirliliği, atıkların yönetimi, kaynakların verimli kullanımı ve çevresel etkilerin azaltılması gibi pek çok konuda uzmanlaşırlar.

Mezunlar; kamu kurumlarından özel sektöre kadar geniş bir istihdam alanına sahiptir. Belediyeler, çevre danışmanlık şirketleri, sanayi kuruluşları, enerji firmaları, inşaat sektörü, araştırma merkezleri, çevre ve şehircilik birimleri, hatta uluslararası çevre kuruluşlarında kariyer yapma imkânına sahiptirler. Ayrıca, çevresel etki değerlendirme raporlarının hazırlanması, kirliliği önleyici sistemlerin planlanması, geri dönüşüm ve atık yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi gibi görevler de bu uzmanların sorumluluk alanına girmektedir.

Çevre mühendisleri, saha uygulamaları, laboratuvar analizleri, sayısal modelleme ve simülasyon gibi teknik yeteneklerle donatılmışlardır. Aynı zamanda, iletişim becerileri ve liderlik vasıfları sayesinde farklı disiplinlerden uzmanlarla iş birliği içinde çalışabilirler. Görev aldıkları projeler genellikle çevresel dengeyi gözetirken toplum sağlığını da korumayı amaçlamaktadır.

Görev ve Sorumlulukları

Çevre mühendisleri, gezegenimizdeki yaşamın sürdürülebilirliğini sağlamak ve insan refahına uygun çevresel koşullar oluşturmak adına kritik bir rol üstlenirler. Doğal kaynakların kirlenmesini kontrol altına almak ve ortadan kaldırmak, onların temel misyonları arasındadır. Bu profesyoneller, çevresel problemlere yönelik araştırma raporları hazırlayarak mevcut durumu analiz eder ve geleceğe yönelik strateji ve eylem planları geliştirirler. Bu planlar, kirliliğin önlenmesinden doğal kaynak yönetimine kadar çeşitli alanları kapsar.

Çevresel sorunların karmaşık doğası gereği, sadece mühendislik bilgisi yeterli değildir. Çevre mühendisleri; çevre bilimciler,

mimarlar, ekonomistler ve sosyologlar gibi farklı disiplinlerden gelen uzmanlarla iş birliği yaparak bütüncül çözümler üretirler. Bu entegre yaklaşım, sorunlara daha kapsamlı ve sürdürülebilir bakış açıları sunar. Doğal kaynakların kirlenmesini önlemeye yönelik aktif çalışmalar yürütürler. Bu ise endüstriyel atıkların arıtılmasından tarımsal kirliliğin azaltılmasına kadar geniş bir alanı içerebilmektedir.

Saha ve laboratuvarlardan elde edilen bilimsel verileri titizlikle analiz eder ve bu verileri anlaşılır raporlara dönüştürerek karar alma süreçlerine katkıda bulunurlar. Bu raporlar, hem teknik paydaşlar hem de kamuoyu için bilgilendirici niteliktedir. Çevre politikaları ve standartları hakkında endüstrileri ve devlet kurumlarını bilgilendirerek, yasalara uyum ve çevresel performansı artırma konusunda rehberlik ederler. Bu rol, mevzuatın etkin bir şekilde uygulanması için hayati öneme sahiptir.

Yerleşim merkezlerinde kanalizasyon, içme suyu ve yağmur suyu şebekeleri gibi kritik altyapı sistemlerinin insan sağlığına en uygun biçimde tasarlanmasını, inşa edilmesini ve işletilmesini sağlamak için gerekli tüm önlemleri alırlar. Endüstriyel kirlenmenin önlenmesi ve en aza indirilmesi amacıyla gerekli kontrol sistemlerinin tasarım ve planlamasını yaparlar. Bu süreç arıtma tesislerinden emisyon kontrol sistemlerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsar.

Farklı çevresel ortamlardan (hava, su, toprak) numuneler alarak, detaylı analiz ve değerlendirme çalışmaları yaparlar. Bu analizler, kirlilik kaynaklarını ve seviyelerini belirlemede temel oluşturur. Çevreyle ilgili ulusal ve uluslararası yayınları ve mevzuatları yakından takip eder, bu bilgi birikimini uygulayarak çevresel standartların geliştirilmesine ve sürdürülebilir uygulamaların yaygınlaşmasına öncülük ederler.

Çevre mühendisleri, bu görev ve sorumlulukları yerine getirerek, insanlığın doğayla uyum içinde yaşamasını sağlayan temel bir köprü görevi görürler. Onların çalışmaları, sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrede var olabilmesi için vazgeçilmezdir.

Türkiye'nin Çevresel Sürdürülebilirlik Vizyonunda Çevre Mühendisliğinin Rolü

Günümüz dünyasında hızla artan nüfus,

kentleşme, sanayileşme ve tüketim alışkanlıkları, çevresel sorunların hem kapsamını hem de etkisini genişletmektedir. İklim değişikliği, su ve hava kirliliği, atık yönetimi krizleri, biyolojik çeşitlilik kaybı gibi çevre temelli tehditler artık yalnızca ekolojik değil; aynı zamanda ekonomik, politik ve toplumsal riskler taşımaktadır. Bu bağlamda, çevre mühendisliği disiplini, sadece teknik bir uzmanlık alanı olmanın ötesinde, sürdürülebilir kalkınmanın anahtarı ve gezegenin geleceği için stratejik bir bilimsel dayanak hâline gelmiştir.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, kalkınma hedefleri ile çevre koruma politikaları arasında hassas bir denge kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda çevre mühendisleri; doğal kaynakların korunması, atıkların etkin biçimde yönetilmesi, enerji verimliliğinin artırılması ve çevre kirliliğinin önlenmesi gibi kritik alanlarda üstlendikleri görevlerle, ülkelerin çevresel ve ekonomik güvenliğine bilimsel ve stratejik katkılar sağlamaktadır.

Ekonomik açıdan değerlendirildiğinde, çevre mühendisliği uygulamaları, doğrudan ve dolaylı olarak önemli mali kazanımlar yaratmaktadır. Geri dönüşüm sistemlerinin kurulması, enerji verimliliği projeleri, kirliliğin azaltılması yoluyla sağlık harcamalarının düşürülmesi ve çevre dostu üretim teknolojilerinin benimsenmesi, hem kamu hem de özel sektör için maliyetleri azaltan stratejik yatırımlar niteliğindedir. Dahası, küresel çevre politikaları, çevre standartlarına uygun üretim yapabilen ülkeleri uluslararası ticaret ve yatırımlar açısından avantajlı bir konuma taşımaktadır. Ülkemizin, bu küresel dönüşüme uyum sağlayabilmesi ve rekabet gücünü artırabilmesi, çevre mühendisliği altyapımızın güçlendirilmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bu alandaki her yatırım, milli ekonomimizin geleceğine yapılan bir yatırımdır.

Sosyolojik ve toplumsal bağlamda çevre mühendisliğinin rolü, çevresel farkındalığın artırılması ve toplumsal davranışların sürdürülebilir yönde dönüştürülmesi açısından büyük önem taşır. Çevre mühendisleri, sadece teknik çözümler üretmekle kalmaz, aynı zamanda halkımızı bilinçlendirme, farklı paydaşlarla iş birliği geliştirme ve çevre bilinci temelli sosyal politikaların oluşturulmasında da etkin rol oynarlar. Toplumun farklı kesimlerini

kucaklayan çevre projeleri, yerel halkımızın bu süreçlere katılımını teşvik ederek çevreyle ilgili kararların demokratikleşmesini sağlar. Bu durum, çevresel adaletin sağlanması ve topyekûn bir çevre hassasiyetinin oluşması açısından da milletimiz için büyük bir kazanımdır.

Politik düzlemde ise çevre mühendisliği, ulusal ve uluslararası çevre politikalarının oluşturulmasında bilimsel dayanak sunar. Karbon emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğiyle mücadele stratejileri, su yönetimi ve doğal afet risklerinin azaltılması gibi hayati politikaların başarısı, çevre mühendisliği verilerinin doğru şekilde üretilmesi ve yorumlanmasına bağlıdır.

Sonuç olarak, çevre mühendisliği yalnızca çevresel sorunları çözmeye yönelik teknik bir alan değil; aynı zamanda ülkemizin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında ve küresel çevre politikalarına entegre olmasında kilit bir disiplindir. İnsan sağlığından ekonomik büyümeye, toplumsal barıştan doğal kaynaklarımızın korunmasına kadar çok geniş bir etki alanına sahip olan bu mühendislik dalı, 21. yüzyılda stratejik bir bilimsel alan olarak değerlendirilmelidir. Çevre mühendisliğine yapılacak her yatırım, yalnızca bugünü değil, aziz vatanımızın ve milletimizin geleceğini de aydınlatacak niteliktedir.

Kaynaklar:

1. <https://ced.csb.gov.tr/cevre-gorevlisi-cevre-danismanlik-firmalari-cevre-yonetim-birimi-i-82667> (29.05.2025, 12: 27)
2. <https://www.csb.gov.tr/> (29.05.2025, 12: 27)
3. <https://cevre.nevsehir.edu.tr/tr/hakkimizda-is-imkanlari> (29.05.2025, 12: 27)
4. <https://www.cmo.org.tr/tmmob-cevre-muehendisleri-odasi-mesleki-denetim-esaslari> (29.05.2025, 12: 27)
5. <https://engineeringonline.ucr.edu/blog/what-you-need-to-know-about-the-environmental-engineering-field/> (29.05.2025, 12: 27)
6. <https://enve.metu.edu.tr/tr/cevre-muhendisligi-ve-ilgi-alanlari> (29.05.2025, 12: 27)
7. <https://www.kariyer.net/bolumler/cevre+muhendisligi/nedir> (29.05.2025, 12: 27)
8. <https://www.modelcevre.com/cevre-muhendisligi-nedir.html> (29.05.2025, 12: 27)
9. <https://sarkac.org/2022/06/cevre-muhendisligi-nedir/> (29.05.2025, 12: 27)
10. Erten, S. (2004): *Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı. Sayı 65/66. 2006/25*
11. Çakır Sümer, G (2007). *Türkiye’de Çevre Bilincinin Gelişimine Katkıları Bakımından Türkiye Çevre Vakfı, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt: 12, Sayı: 2, 279-29*

Derleyen: Öğr. Gör. Yusuf Karadere

BESST-İVAL'25 Rüzgârı Üniversitemiz Manej Alanında Esti

Eğitimci-Bilim Yazarı Süleyman Beledioğlu, Geleceğin Öğretmenleri ile Bir Araya Geldi

BESST-İVAL'25 Kapsamında "Gazze'deki Soykırıma Karşı Türk Dış Politikası" Konferansı Düzenlendi

21. Yüzyıl Türk Dünyası, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültemizde Tartışıldı

Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültemizde Belgesel Gösterimi Yapıldı

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültemizden "Gümrük 101" Konferansı

İngiliz, Fransız ve Arap Dilleri ile Kültürleri Etkinliği Üniversitemizde Gerçekleşti

Uzman İsimler, Profesyonel Çeviri Atölyesi'nde Öğrencilerimizle Tecrübelerini Paylaştı

Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi, BESST-İVAL'25 Kapsamında Renkli ve Hareketli Etkinliklere İmza Attı

Mine Ataman'dan BESST-İVAL'25'te Etkileyici Konferans: "Beyaz Yakadan Yeşil Yakaya"

Afetlere Hazırlıkta Yeni Nesil Yaklaşım: BESST-İVAL'25'te Mobil Simülasyon Eğitimi

BESST-İVAL'25 Kapsamında Mobil Bilim Merkezi Otobüsü Üniversitemizde Ziyarete Açıldı

BESST-İVAL'25'in İkinci Gününde Spor Etkinliklerine Yoğun İlgi

Güzel Sanatlar Fakültemizden Sanat ve Kültür Dolu Etkinlikler

BESST-İVAL'in Üçüncü Gününde Sanat, Spor ve Farkındalık Öne Çıktı

BESST-İVAL'25 Kapsamında "Mülki İdare Söyleşisi" Yoğun İlgi Gördü

Sanatın Tüm Renkleri BESST-İVAL'25 Haftasında Üniversitemizde

BESST-İVAL'25 Kapsamında "Kritik Hammaddeler Işığında Türkiye'nin Gücü: BOR ve NTE" Etkinliği Düzenlendi

Spor Bilimleri Fakültemizde BESST-İVAL'25 Coşkusu: Söyleşi ve Voleybol Finali Yoğun İlgi Gördü

BESST-İVAL'25 Kapsamında İdare Hukukunun Niteliği Paneli Gerçekleştirildi

BESST-İVAL'25'te Trafik Güvenliği Deneyimi Öğrencilerle Buluştu

BESST-İVAL'25'te Spor Coşkusu: Okçuluk, Oryantiring ve Personel Voleybol Finalleri Yapıldı

Üniversitemiz Tıp Fakültesinde Kariyer Seçiminde Psikolojik Süreçler Ele Alındı

BESST-İVAL'25 Kapsamında Sanatın Kalbi Güzel Sanatlar Fakültemizde Attı

Kırıkkale MYO'da Güneş Enerjili Akıllı Masa İlgi Gördü

Üniversitemizde Mobil Trafik Eğitim Tırı Öğrencilerle Buluştu

Diş Hekimliği Fakültemizde Ortognatik Cerrahiye Dijital Bakış

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Geleneksel Sporlar Topluluğundan Okçuluk Tanıtımı

Üniversitemiz Kırıkkale Meslek Yüksekokulu Tarafından El Sanatları Sergisi Düzenlendi

Madagaskar'ın Biyoçeşitliliği Üniversitemizde Tanıtıldı

Sanatın Gücü BESST-İVAL'25'te

**Prof. Dr. Enbiya Yıldırım,
BESST-İVAL'25'te İlim ve Hikmet Üzerine Konuştu**

**Eğitim Fakültemizden Öğrenci
Odaklı Etkinliklerle BESST-İVAL'25 Coşkusu**

**BESST-İVAL'25'in Üçüncü Gününde
Kariyer ve Kültür Odaklı
Etkinlikler Gerçekleştirildi**

**İngilizce ve Fransızca Öğrencileri Arasında
Bilgi Yarışması Heyecanı****Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültemizde Poster
Sunumu ve Deney Çalışmaları Yapıldı****Bağımlılığın Bireysel ve Toplumsal Etkileri
Üniversitemizde Anlatıldı****İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültemizde "Varoluşçuluk
ve Tiyatro" Konulu Konferans Düzenlendi****BESS-TİVAL'25 Kapsamında Tıp Fakültesinden
Yenilikçi Bir Buluşma:
"Akademiden Girişimciliğe: Sağlıkta Yenilikçi Çözümler"****Yabancı Diller Yüksekokulumuzda
Arapça Lehçeleri Anlatıldı**

KAMPÜSTEN *Kareler*

26-30 MAYIS 2025

İŞKUR
TÜRKİYE İŞ KURUMU

12.06.2025

Ref. No: 00008970582

Elektrik Teknikeri

KIRIKKALE

İş Tanımı

Safir Tuz firmasının Kırıkkale'de Medikal Tuz Üretim tesisi için , 2 yıllık eğitim veren üniversitelerin MYO Elektrik, mekanik, mekatronik bölümlerinden mezun, Elektrik Teknikeri olarak görev yapmak üzere Teknik Operasyonlar ekibinin içinde yer alacak yetkin erkek adaylar aranmaktadır.

- Elektrik panoları, motor sürücüler, PLC ve sensör anzalarına müdahale
- Otomasyon sistemi takibi, kablolama ve arıza analizi
- Bakım planlarına göre önleyici elektrik bakımını yapmak
- Askerlikle ilişkisi olmayan

Nitelik ve Beceriler

- Elektrik/Elektronik veya Otomasyon bölümlerinden mezun
- SCADA, HMI, frekans konvertörleri hakkında bilgi sahibi
- Endüstriyel elektrik tesisatı konusunda deneyimli
- Güçlü bir iletişim yeteneği, insan ilişkilerinde başarılı, sonuç odaklı
- Ekip çalışmasına uyumlu, sabırlı, kararlı,
- Geri bildirimle açık, yeniliğe açık, kendini geliştirmeye hevesli

Meslek Bilgileri

Meslek
Elektrik Teknikeri

Deneyim

Öğrenim ve Kişisel Bilgiler

Öğrenim

En Az Öğrenim Seviyesi : Ortaöğretim (Lise ve Dengi)
En Fazla Öğrenim Seviyesi :

İş Tanımı

- Tercihen Endüstri Meslek Lisesi veya MYO İklimlendirme ve Soğutma, Tesisat Teknolojisi mezunu,
- Meslek Lisesi mezunu olmayan adaylar için branşında Mesleki Yeterlilik Belgesi(MYK) ya da Ustalık belgesine sahip,
- Tercihen gıda, ilaç gibi üretim tesislerinde veya benzer sanayi tesislerinde iklimlendirme sistemleri konusunda deneyimli,
- Basınçlı hava sistem ve tesisatları ile kompresörler hakkında bilgi sahibi,
- Teknik arıza tespiti ve onarım konusunda bilgi ve tecrübe,
- Ekip çalışmasına yatkın, disiplinli, paylaşımcı, sorumluluk sahibi ve çözüm odaklı,
- İletişim becerileri güçlü, sorumluluk sahibi ve zaman yönetimi konusunda başarılı,
- Analitik düşünme ve problem çözme becerisine sahip,

Nitelik ve Beceriler

- Tercihen Endüstri Meslek Lisesi veya MYO İklimlendirme ve Soğutma, Tesisat Teknolojisi mezunu,
- Meslek Lisesi mezunu olmayan adaylar için branşında Mesleki Yeterlilik Belgesi(MYK) ya da Ustalık belgesine sahip,
- Tercihen gıda, ilaç gibi üretim tesislerinde veya benzer sanayi tesislerinde iklimlendirme sistemleri konusunda deneyimli,
- Basınçlı hava sistem ve tesisatları ile kompresörler hakkında bilgi sahibi,
- Teknik arıza tespiti ve onarım konusunda bilgi ve tecrübe,
- Ekip çalışmasına yatkın, disiplinli, paylaşımcı, sorumluluk sahibi ve çözüm odaklı,
- İletişim becerileri güçlü, sorumluluk sahibi ve zaman yönetimi konusunda başarılı,
- Analitik düşünme ve problem çözme becerisine sahip,

Meslek Bilgileri

Meslek
İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi Teknikeri

Deneyim

Öğrenim ve Kişisel Bilgiler

Öğrenim

En Az Öğrenim Seviyesi : Ortaöğretim (Lise ve Dengi)
En Fazla Öğrenim Seviyesi : Önlisans

İklimlendirme ve Soğutma Teknolojisi Teknikeri

20.06.2025

Ref. No: 00008983971

KIRIKKALE

Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kırıkkale Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, 09.06.1995 tarihli ve 22308 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelik doğrultusunda kurulmuştur. Merkezin kuruluş amacı; çevresel sorunlara bilimsel temelli araştırmalarla çözüm üretmek, sürdürülebilir yaklaşımlar geliştirmek ve toplumda çevre bilincini yaygınlaştırmaktır. Merkez, ekolojik, doğal ve kültürel çevrenin korunmasına katkı sunmayı, çevresel sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla disiplinler arası çalışmalar yürütmeyi ve her düzeyde çevre eğitiminin niteliğini artırmayı temel hedef olarak benimsemiştir.

Çevreyle ilgili temel ve uygulamalı araştırmaların üniversite ve bölge ölçeğinde planlanması, desteklenmesi ve teşvik edilmesi amacıyla yapılandırılan merkez, bu doğrultuda ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği geliştirmeyi amaçlamaktadır. Toplumun tüm kesimlerinde çevreye duyarlı bir yaşam kültürünün benimsenmesini sağlamak üzere kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile ortak projeler geliştirip hayata geçirmektedir. Bu kapsamda sempozyum, kongre, konferans, seminer, yaz okulu ve eğitim programları düzenleyerek elde edilen bilgi birikimini bilimsel yayınlarla kamuoyuna sunmaktadır. Merkez; öğretim elemanları, öğrenciler, üniversite personeli ve Kırıkkale halkı başta

olmak üzere toplumun geniş kesimlerinde çevresel farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmekte; yeşil alanların korunması ve geliştirilmesine yönelik projelere öncelik vermektedir. Ayrıca, çevre sorunlarının bilimsel analizini güçlendirmek amacıyla bünyesinde kurulan araştırma laboratuvarlarında, çevresel verilerin sistematik değerlendirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Bilimsel yenilikler ve çok paydaşlı iş birlikleri doğrultusunda faaliyet gösteren Kırıkkale Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlama ve çevresel sürdürülebilirlik alanında bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde etkili bir aktör olma vizyonunu taşımaktadır.

Kırıkkale Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Faaliyet Alanları ve Hedefleri

Kırıkkale Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, çevre sorunlarının çözümüne yönelik bilimsel çalışmalar yürütmeyi, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemeyi ve çevre bilincini toplumun tüm kesimlerine yaymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki faaliyetleri yürütmeyi hedeflemektedir:

1. Kırıkkale’de faaliyet gösteren özel sektör kuruluşları ile Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı gibi kamu kurumlarından

çevre projelerinde kullanılmak üzere maddi kaynak temin edilmektedir.

2. Üniversite öğrencilerinin çevre konularında bilinçlenmesini sağlamak amacıyla, çevreye ilgi duyan öğrencilerin çevre temalı öğrenci toplulukları kurmaları teşvik edilmekte ve bu süreçte kendilerine gerekli destek verilmektedir.
3. Öğrenciler başta olmak üzere, üniversitemizin akademik ve idari personeline yönelik çevre farkındalığını artıracak çeşitli kampanyalar düzenlenmektedir.
4. Üniversitemiz bünyesinde çevre konularında panel, sempozyum ve konferanslar düzenlenmekte; alanında uzman akademisyenlerin, sanatçıların ve çevre gönüllülerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanılmaktadır.
5. Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi iş birliğiyle, hem üniversite öğrencilerine hem de Kırıkkale halkına yönelik olarak organik tarım, balık üreticiliği gibi alanlarda çeşitli sertifika programları düzenlenmektedir.
6. Kırıkkale ilinde yürütülen çevre ile ilgili kampanyalara katılım sağlanmakta; ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak bu kampanyalara aktif destek verilmektedir.
7. Üniversite öğrencileri, öğretim elemanları, idari personel ve ailelerinin sosyal, fiziksel ve çevresel ihtiyaçlarına yanıt verecek nitelikte kapsamlı bir rekreasyon alanı projesi geliştirilmektedir.
8. Yenilenebilir enerji kaynakları

konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla, üniversitemiz bünyesinde çeşitli pilot projeler hayata geçirilmektedir.

9. Çevre alanında eğitim ve öğretimin güçlendirilmesi amacıyla, üniversitemiz bünyesinde çevre ile ilgili yeni lisans programlarının açılması için gerekli girişimlerde bulunulmakta ve akademik destek sağlanmaktadır.
10. Kırıkkale Üniversitesi adına Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yeterlilik Belgesi alınmasına yönelik çalışmalar yürütülmekte; bu süreçte gerekli teknik ve yasal altyapı oluşturulmaktadır.
11. Üniversitemiz bünyesinde çevre temalı akademik, idari ve sosyal faaliyetleri belirleyerek koordinasyonunu sağlamak ve iş birliği projeleri geliştirerek teşviklerden faydalanılmasını sağlamak hedeflenmektedir.
12. Mülki idare, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının ilgili birimleriyle yapılacak koordinasyon sonrasında yerel düzeyde bir 'çevre yönetimi' yapısı oluşturarak ortak proje ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.
13. Çevre Okuryazarlığı, İklim Okuryazarlığı, Yeşil Ekonomi ve Yeşil Tüketim, Din ve Çevre, Doğal Yaşam Atölyesi başlıklarından oluşan toplamda 5 modül içerisindeki alt başlıklar 'Çevre Akademisi' eğitimleri üniversitemiz BAP birimi üzerinden projelendirilmiştir. Proje kapsamında belirlenen başlıklar üzerinden üniversitemiz öğrencileri çevreye yönelik bilimsel yaklaşımlar edinmiş, çevre bilincinin çok yönlü olarak kavratılması ve farkındalık düzeylerinin artırılması

sağlanmıştır. Bu kapsamda belirlenen alt başlıklar doğrultusunda seminer, konferans, atölye çalışmaları ve eğitimler gibi çok sayıda etkinlik düzenlenmiştir.

2023-2025 Yılları Arası Merkezimizin Akademik ve Uygulama Faaliyetleri

Merkez 26-28. 10.2023 tarihinde Merkezimiz üniversitemiz ev sahipliğinde düzenlenen 23. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR 23) sempozyumunun düzenleme süreçlerinde 26- 28 Ekim 2023 tarihleri arasında paydaş olarak yer almış ve "çevre" başlığında sunulan tebliğler bağlamında özel çalışmalar yürütmüştür. Merkez 28 Aralık 2023 tarihinde "Cumhuriyetin 100. yılında Kent ve Çevre Politikaları" başlıklı konferans gerçekleştirmiş ve Prof. Dr. Ruşen KELEŞ ve Prof. Dr. Kemal GÖRMEZ'in konuşmacı olarak konuk edilmiştir. 28 Mart 2024 tarihinde T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Yabancı Yatırımlar Koordinasyon Daire Başkanlığı Proje Koordinatörü Gözde ERTEMİR'in konuşmacı olduğu "İklim Değişikliği Politikaları ve Yenilenebilir Enerji Destekleri" konulu konferans gerçekleştirilmiştir. 6-11 Mayıs 2025 tarihleri arasında Kırıkkale Üniversitesi Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (CSAUM) öncülüğünde "Çevre Akademisi" projesi hayata geçirilmiştir. Çevre Akademisi, gençlerin sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalıklarını ölçerek geliştirme yoluyla çevre bilincini artırmayı destekleyen bir eğitim ve araştırma çalışmasıdır. Proje kapsamında, üniversite

öğrencilerinin çevresel duyarlılıkları belirlenerek, dört modülden oluşan eğitim programıyla bilinç düzeylerinin artırılması hedeflenmiştir. Eğitim programının kapsamını oluşturan bu dört modülden ilki Çevre ve İklim Okuryazarlığı, ikincisi Yeşil Ekonomi Okuryazarlığı, üçüncüsü Su Ayak İzi ve sonuncusu ise Karbon Ayak İzi Hesaplama eğitim içeriklerini kapsamıştır. BAP tarafından desteklenen projede eğitime katılıp başarılı olan katılımcılara Karbon Sertifikasyon Merkezi tarafından ISO 14064-1 ve ISO 14046 sertifikaları tanımlanmıştır. Merkez tarafından 1 Aralık 2024 tarihinde başlatılan ve 30 Kasım 2025 tarihine kadar sürecek olan diğer bir proje ise "Yeşil Mutabakata Yönelik Gençlik Stratejisinin Geliştirilmesi" isimli projedir. „Developing A Youth Strategy For A Green Deal“ isimli proje, Avrupa Birliği Erasmus+ çerçevesinde destek almaya hak kazanmıştır. Kabul edilen projede iştirakçi ve paydaş olarak faaliyetler yürütülmektedir. Günümüz dünyasında yaşanan insani krizlere karşı etkili bir yanıt sağlamak üzere gençleri insani yardım faaliyetlerine teşvik etmeyi ve sosyal sorumluluk bilincini geliştirmeyi amaçlayan KA-154 türündeki proje kapsamında Avrupa Yeşil Mutabakatı'na yönelik teorik ve pratik uygulamaları içeren çeşitli modül faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında TR71 bölgesinde yer alan üniversitelerde öğrenim gören 30 öğrenciye yönelik; çevre, iklim değişikliği ve Avrupa Gençlik Stratejisi gibi konularda non-formal uygulamalar gerçekleştirilerek farkındalık düzeyinin artması hedeflenmektedir.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖZBEKİSTAN'DA YENİ ANLAŞMALAR İMZA ATTI

Kırıkkale Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ersan Aslan, Özbekistan'da ikili iş birliği görüşmeleri gerçekleştirdi ve İslam Bilim Tarihi üzerine konferans verdi.

Kırıkkale Üniversitesi'nde Şehitler İçin Anma Programı Düzenlendi

Kırıkkale Üniversitesi Sinan Saftır Peker Camii'nde, şehitleri anmak amacıyla anlamlı bir program gerçekleştirildi.

Yeşilay ve KKÜ'den İşbirliği Protokolü

REKTÖR ASLAN; "TÜRKİYE'NİN GELECEĞİ SİZLERİN ELİNDE"

Tarih: 23.05.2025 09:17:00 0 Yorum

REKTÖR - ÖĞRENCİ BULUŞMASININ 14. ÜNCÜSÜ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

AÇILIŞTA GAZZE'DEKİ İNSANLIK DRAMINA DİKKAT ÇEKİLDİ

BEST-İVAL'2025
GAZGE VURGUSUYLA BAŞLADI

Kırıkkale Üniversitesi'nde Gazze Konferansı: "Bu Bir Soykırımdır"

Kırıkkale Üniversitesi, BESST-İVAL'25 etkinlikleri kapsamında anlamlı bir konferansa ev sahipliği yaptı.

BESST-İVAL'25'te Atılar Sahnedeydi

Kırıkkale Üniversitesi, BESST-İVAL'25 etkinlikleri çerçevesinde anlamlı ve görsel açıdan zengin bir organizasyona ev sahipliği yaptı.

Güzel Sanatlar Fakültesi'nden Sanat ve Kültür Dolu Bir Gün

Kırıkkale Üniversitesi'nde düzenlenen BESST-İVAL'25 etkinliklerinin ikinci günü, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde gerçekleştirilen kapsamlı sanat ve kültür programıyla büyük ilgi gördü.

Kırıkkale, 9. Uluslararası Adli Hemşirelik Kongresi'ne Ev Sahipliği Yaptı

Kırıkkale Üniversitesi'nin ev sahipliğinde düzenlenen 9. Uluslararası Adli Hemşirelik Kongresi, yurt içi ve yurt dışından çok sayıda akademisyen, uzman ve katılımcıyı araya getirdi.

Üniversiteli kızlar Hokey şampiyonu!

Yayınlanma: 01 Mayıs 2025 Perşembe 11:02

Kırıkkale Üniversitesi'nde BioHukuk Sempozyumu: Amasya İl Sağlık Müdürlüğü de Katıldı

Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından düzenlenen BioHukuk Sempozyumu'na Amasya İl Sağlık Müdürü Dr. Dursun Koç ile İl Sağlık Müdürlüğü yetkilileri de katıldı.

Kırıkkale Üniversitesi'nde Bilim ve Deprem Bilinci Buluştu

Kırıkkale Üniversitesi, BESST-İVAL'25 etkinlikleri kapsamında bilim ve afet farkındalığını bir araya getiren iki önemli organizasyona ev sahipliği yaptı.

BESST-İVAL'25'te Spor Coşkusu

Kırıkkale Üniversitesi'nde düzenlenen BESST-İVAL'25 etkinliklerinin ikinci günü, Spor Bilimleri Fakültesi tarafından organize edilen çeşitli spor aktiviteleriyle hareketli ve enerjik geçti.

BESST-İVAL-25'te Mobil Deneyim Fırsatı

Kırıkkale Üniversitesi, BESST-İVAL-25 etkinlikleri kapsamında dikkat çekici bir organizasyona ev sahipliği yapıyor.

26 - 30 Mayıs 09.00 - 16.00 Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi - Alt Yol Otoparkları

Kırıkkale'de bir ilk! Türk Hukuk Topluluğu'ndan takdir toplayan Ulusal Hukuk Zirvesi etkinliği

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
Kariyer Planlama Uygulama ve
Araştırma Merkezi (KAPUM)

**SOSYAL
MEDYADA**

**BİZİ TAKİP
EDİN!**

www.kku.edu.tr

**SOSYAL MEDYA
ADRESLERİMİZ**

kapum.kku.edu.tr

 [kkukariyermerkezi](https://www.instagram.com/kkukariyermerkezi)

 [kkukariyermerkezi](https://www.facebook.com/kkukariyermerkezi)

 [KKU_Kariyer](https://twitter.com/KKU_Kariyer)

 [kirikkale-universitesi-mezunlari](https://www.linkedin.com/company/kirik-kale-universitesi-mezunlari)

